

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

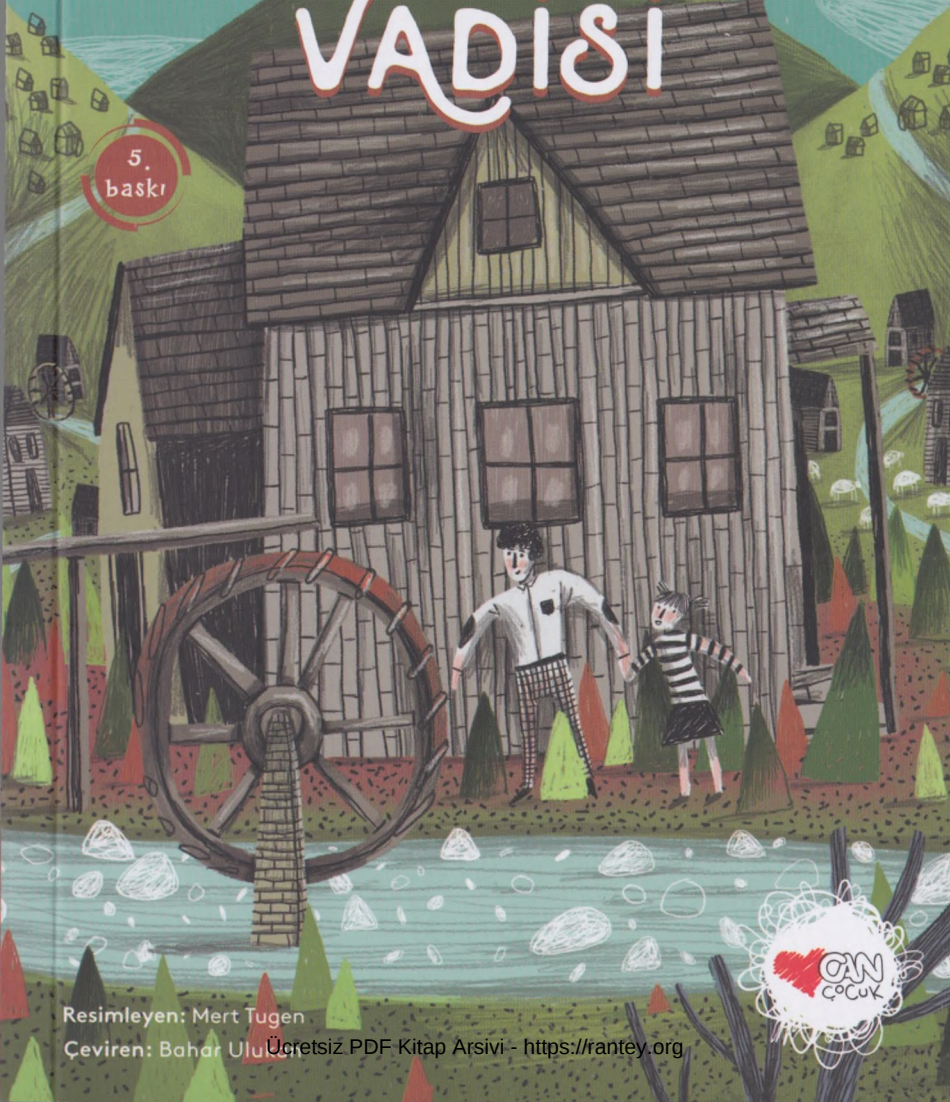
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ROBERTO PIUMINI

DEĞİRMENLER VADİSİ

5.
baskı

Resimleyen: Mert Tugen

Ceviren: Bahar Ululu

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ROBERTO PIUMINI

DEĞİRMENLER VADİSİ

Bir vadiden bahsedilecekse, onu oluşturan sudan da bahsetmek gerekir. Vadideki su tüm canlılara hayat verir: bitkilere, çiçeklere, hayvanlara, insanlara... Yüz yıllarca, bin yıllarca böyle süregelmıştır. Ama insanlar bazen tuhaftır, bazen de zalim... Hatta kiminin aklına suyun akışını durdurmak bile gelir. İşte o zaman sorunlar başlar. Değirmenlerin çarkları durur ve yeniden dönmeleri için adaletin yerini bulmasını beklemek gerekir.

"Değirmenler Vadisi" hikâyelerin gücü ve adalet üzerine unutulmaz bir kitap!

13.50 TL | roman

YAŞ	9	10	11	+
-----	---	----	----	---

cançocuk.com

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

La valle dei mulini, Roberto Piumini

© 2009, Edizioni EL S.r.l., Trieste, İtalya

© **Can Sanat Yayınları A.Ş.**, 2019

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

ISBN 978-975-07-4030-5

1. Basım: 2019

5. Basım: 3000 adet, Temmuz 2020

Çeviren: Bahar Ulukan

Resimleyen: Mert Tugen

Yayın Koordinatörü: İpek Şoran

Editör: Tuğçe Özdeniz

Son Okuma: Seda Ateş

Kitap Tasarımı: Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak Tasarım: Alper Zeki, Lom Creative (www.lom.com.tr)

Tasarım Uygulama: Yeşim Ercan Aydın

Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.

Yayıncı Sertifika No: 43514

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 Faks: 252 72 33

cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

Baskı ve Cilt: Türkmenler Matbaacılık Rekl. San.

ve Tic. Ltd. Şti.; Sertifika No: 43087; Adres: Maltepe Mah.

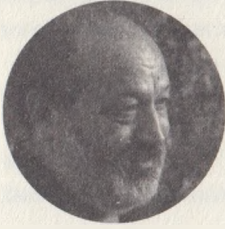
Gümüşsuyu Cad. No:16 Topkapı, İstanbul

Değirmenler Vadisi

ROBERTO PIUMINI

Çeviren: Bahar Ulukan

Resimleyen: Mert Tugen

ROBERTO PIUMINI

Roberto Piumini 1947 yılında, İtalya'nın kuzeyindeki Edolo şehrinde doğdu. Öğretmenlik, pedagoğluk, oyunculuk yaptı. 1978 yılından itibaren şiirleri, tekerlemeleri, masalları, öyküleri, romanları ve tiyatro oyunları yayımlandı. Koro- lar için çok sayıda şarkı sözü yazdı. Yetişkinler için radyo oyunları, öyküler, şiirler ve romanlar kaleme aldı, şiir çevirileri yaptı. Kitapları yurt dışında büyük ilgi gördü ve çeşitli dillere çevrildi.

YAZARIN YAYINEVİMİZDEN ÇIKAN DİĞER KİTAPLARI:

Ayıcık Bobbo ile Dostları • Bobbo Macera Peşinde • Bobbo, Ne Yapıyorsun? • Bobbo, Nereye Gidiyorsun? • Yeşil Aslan

1

Bir zamanlar, ağaçlar, taşlar ve çayırlarla kaplı bir vadi vardı. Yüksek dağların tepesinde birikmiş karlardan küçük bir dere doğar ve yamaçların arasından kıvrıla kıvrıla akarak binlerce yıldır bu vadiyi sulardı. Derenin üst kısımları coşkuyla çağlar, aşağıya doğru indikçe yavaşlar ve genişlerdi. Bu dere, insanlar ve tanıdığımız hayvanlar henüz yeryüzünde yokken akmaya başlamıştı.

Ovadan yukarıya tırmanıp vadiye varan ilk insanlar ağaçlar, çalılıklar, şelaleler ve çayırlarla karşılaşmış, pırıl pırıl gölcükleri görmüş ve buranın yaşamak için harika bir yer olduğuna karar vermişlerdi. Havası yaz havasın-

dan daha serin, kış havasından daha az nemliydi. Üstelik sürekli akan bolca suyu vardı; insanların ve hayvanların susuzluğunu gidermeye, yemek pişirmeye, arazileri sulamaya, giysileri yıkamaya yeterdi bu su.

Vadiye yerleşen ilk insanlar birkaç yıl boyunca dere-
nin şırıltısını işittiler ve bir süre sonra o sese alışıp o sesi
artık neredeyse fark etmez hale geldiler. Çocukları ve
çocuklarının çocukları için bu sürekli şırıltı neredeyse
sessizlik anlamına gelir oldu. Ama aralarından biri ovaya
inecek olduğunda -oradan şırıltıyı duymak mümkün de-
ğildi- bir şey kaybetmiş gibi tuhaf bir şaşkınlığa kapılır,
acı veren bir baş dönmesi yaşardı.

2

İnsanlar yüzyıllar boyunca evlerini yüksek bölgelere inşa ettiler. Böylece derenin suları yükselse bile onlar güvendediler.

İçinde ailelerin yaşadığı, evleri ve ahırlarıyla beş köy ortaya çıktı. İnekler, eşekler, koyunlar, domuzlar, tavuklar, köpekler ve hatta kumrular bile vardı. Hepsine de köyün çocukları bakıyordu.

Her köyden dereye inen bir yol uzanırdı. Hayvanlar su içmeye, kadınlar çamaşır yıkamaya, çocuklar da oynamaya giderken bu yolu kullanırdı.

Tepenin aşağısındaki ikinci köy diğerlerinden biraz-

cık daha büyüktü, ama her köyde en az bir düzine ev vardı. Yerleşim alanlarının ve ahırların çevresinde küçük buğday tarlaları, bağlar, meyve bahçeleri bulunurdu.

Adı Aziz Michele olan ve tüm vadiye ismini veren büyük köyde, dereye yakın bir ev vardı. Onun hemen yanı başında da suyun kuvvetiyle dönüp duran tahtadan bir çark. Yaz hasadının ardından köylüler buğdaylarını getirir, buğdaylar burada una dönüştürülür, sonra da küçük el arabalarında ya da bir katırın sırtında köye taşınırdı.

Sadece Aziz Michele Köyü'nde değirmen vardı, öte yandan her köyde bir fırın bulunur, kadınlar ekmekleri bu fırınlarda pişirirdi. Haftada bir gün fırınlar yakılır, güçlü ateşte tüm gece ısıtılırdı. Sabah olduğunda kadınlar evde önceden hazırladıkları çiğ hamurları uzun ahşap küreklerin üstünde fırına götürür, orada bir güzel pişirirdi. Öyle günlerde havaya ekmek kokusu yayılır, etrafı öyle nefis bir koku sarardı ki köyün çocukları gözlerini kapatıp havayı derin derin içlerine çekerdi, köpekler de mutlulukla havlardı.

Bayramlardan önce fırınlarda kekler, kurabiyeler pişirilir, yumurta akından, ağızda pamuk gibi dağılan bezeler yapılırdı.

3

Aziz Michele Köyü'nün değirmencisinin adı Tommaso'ydu. Karısının adı Maria ve çocuklarınınkiler de Lucia ve Pietro'ydu. Lucia ağabeyinden iki yaş küçüktü, zeki ve sakın bir kız çocuğuydu, bir ayağı doğuştan aksaktı ama bu onun neşeli bir çocuk olmasına engel değildi. Lucia gülmeyi, güldürmeyi pek severdi. Tuhaf soruları ve aniden yaptığı esprilerle bunu sık sık başarırdı da.

Pietro'ysa uyanık bir çocuktü, babasına yardım etmeyi erken yaşta öğrenmişti. Küçükken saatler boyunca öylece durup suyun itme gücüyle hareket eden çarkın

durmadan dönüşünü, değirmen taşını harekete geçirmesini izlerdi.

Mis gibi kokular saçarak, şelale gibi sandığa dökülen un Pietro'yu büyülerdi. Dönen çarkın, değirmen taşının ve makaraların gürültüsüne rağmen çocuk beyaz unun sessizliğini işitebilirdi.

Günün birinde Lucia, "Suyun akışı mı daha çok hoşuna gidiyor yoksa dökülen unlar mı Pietro?" diye sordu, değirmenin curcunasında incecik sesini duyurabilmek için bağırarak.

Çocuk biraz düşündü, çünkü kardeşi henüz küçük bir kız olsa da ona öylesine bir yanıt vermek istemiyordu. Nihayet, "Bilmiyorum ki Lucia," dedi. "Seçim yapamıyorum."

"Seçme zaten!" diyerek güldü kız. "Biri açlığı gidermek için, diğeri de susuzluğu!"

Vadinin diğer çocukları gibi, Lucia ve Pietro da dere-de oynarlardı. Yazları dizlerine kadar suya girer, dipte kaçıran minik balıkları, su böceklerini, kırmızı karidesleri izlerlerdi. Ama kimse dereye yıkanmazdı, çünkü en sıcak günlerde bile derenin suyu soğuk olurdu.

"Yarım saat önceye kadar hâlâ kar vardı!" dedi Pietro'nun annesi çamaşır yıkarken, saçlarını alnından elinin tersiyle itti.

"Anne, ellerin kızarmış!" dedi Lucia neşeyle annesine bakarak. "Derenin attığı tokatlardan kıpkırmızı olmuşlar!"

Pietro ve Lucia, Aziz Michele Köyü'nün çocuklarıydılar ama vadinin diğer köylerindeki çocukları da tanırlardı.

Vadinin en tepesindeki köyün adı Marassa'ydı. Daha aşağılarda üç köy daha vardı. Adları sırasıyla Chiangio, Pianazzo ve Frascola'ydı.

Pietro ve Lucia, anne babalarıyla Aziz Michele Değirmeni'ne buğday getirdikleri için diğer köyün çocuklarını tanıyorlardı. Vadide en fazla elli çocuk yaşıyordu.

Yılda bir defa, temmuzun ortasında, Arcangelo Bayramı kutlanır, köylerde yaşayanlar Aziz Michele Meydanı'nda toplanırdı. Herkes önce kiliseye gider, sonra da çayırdaki çan kulesinin altında gün boyu bayramı kutlardı. Yetişkinler şarap içip kâğıt oyunları oynar, şarkı söyler, sohbet eder ve gülüşürlerdi. Sofralarda tatlılar, salamlar, sucuklar, kızartmalar, peynirler, bisküviler, haşlanmış kestaneler olurdu. Frascola Köyü'nün iki müzisyeni Martino ve Olindo Giacomone kardeşler akordeon ve kemanla şarkılar çalarlardı. Genç kadınlar ve erkekler akşama dek dans eder, çocuklar oyunlar oynar ve -aylardan temmuz olduğu için- derede eğlenirlerdi.

Bu bayram sırasında gençler birbiriyle tanışır, nişan törenleri yapılırdı. Tommaso ve Chiangio Köyü'nde doğmuş Maria on yıl önce burada birbirlerinden hoşlanmış ve nişanlanmaya karar vermişlerdi.

Kutlamalar sona erince herkes yıldızların altında evin yolunu tutardı: Marissa köyündekiler yukarıya tırmanır, diğer üç köyün sakinleri aşağıya inerdi. Vadinin karanlığında, ahırlardan yükselen homurtular, çayırlardan yükselen cırcır böceği sesleri ve derenin sonsuz şırıltısı eşliğinde giderek uzaklaşan şarkılar, coşkulu gülüşler ve kahkahalar işitirlerdi.

Havanın serinlediği, çevrelerindeki karanlığın yoğunlaştığı sırada, “Duyuyor musun?” derdi Lucia, kardeşiyle evin önünde otururlarken. “Vadi şarkı söylüyor sanki, sence de öyle değil mi?”

4

Pietro ve Lucia'nın arkadaşlarından biri de Çoban Orlando'ydu. Yılda iki defa vadiden geçerci: ilkbaharda, koyunları dağıdaki çayirlara götürürken ve sonbaharda, ovaya geri dönerken.

Orlando uzun boylu ve sıskaydı. Az konuşurdu ama konuştuğunda ilginç şeyler söylerdi. Bir sürü hikâye bilirdi ve doğrusu onları güzel de anlatırdı. Sürüsüy-le köyden geçerken çocuklar annelerinden ona ikram etmek için peynir ekmek ister ve yolun bir kısmında ona eşlik ederlerdi.

Çayirların, ormanların ve beş köyün arasından ge-

çerek vadiye çıkmak sürünün bütün bir gününü alırdı; inmek de öyle. Orlando yukarı çıkarken ona ilk eşlik edenler vadinin en alçaktaki köyü Frascola'nın çocukları olurdu. Birlikte yukarıya tırmanırken ondan bir hikâye dinlerlerdi. Pianazzo Köyü'ne vardıklarında hikâye bitmiş olurdu ve Frascola'nın çocukları geri dönerdi. O zaman Pianazzo'nun çocukları çobana eşlik eder, Chiangio'ya varana dek ondan bir hikâye dinlerlerdi. Chiangio'da öykü bitince onlar da köylerine geri dönerdi. Bu defa sürüye Aziz Michele'ye dek Chiangio'nun çocukları katılır ve bu böyle sürüp giderdi.

En tepedeki köy olan Marassa'nın çocukları Çoban Orlando'ya çayırların başlangıcına, Kara Kuşlar Köprüsü'ne dek eşlik ederdi. Köprünün bu adı almasının sebebi sonbaharın bazı günlerinde köprünün kenarlarına kim bilir hangi nedenle neredeyse yüz karganın toplaşmasıydı. Oraya vardıklarında hikâye bitmiş olur ve Marassa'nın çocukları köylerine dönerdi.

Aynı durum yaz bittikten sonra da yaşanırdı, ama tam tersine. En tepedeki köyün çocukları bir aşağıdaki köye dek, hikâye dinleyerek, Orlando'ya eşlik ederdi. Son köyün, yani Frascola'nın çocukları vadinin neredeyse sona erdiği Çiy Köprüsü'ne ulaştıktan sonra oradan geri dönerdi.

Böylece, çoban çayırlara çıkana dek beş hikâye anlatmış olurdu, bir o kadar da sonbaharda aşağıya inerken anlatırdı. Öyküler yıl içinde tekrar etmezdi; çoban öyle çok hikâye biliyordu ki mevsimine göre bile hikâyeleri değiştirdi. İlkbaharda macera, seyahat ve aşk hikâyeleri

anlatırdı; sonbaharda ise gizem, korku ve gerilim öyküleri.

Ertesi yıl bazı hikâyeler tekrar ederdi ama çoğu farklı olurdu. Orlando her yıl birkaç yeni hikâye öğrenirdi, bazılarını da kendi uydururdu.

5

Bazıları yılda sadece iki hikâye dinlemekten hiç hoşnut değildi.

Bir ilkbahar günü, sürünün Chiangio'dan Aziz Michele'ye tırmandığını gören yedi yaşındaki Pietro annesiyle babasına "Orlando'yla çayırlara kadar gidebilir miyim?" diye sordu.

Tommaso ve Maria önce bakıştılar, sonra babası, "Çayırliklar çok uzakta Pietro, oraya kadar yürürsen yorulursun," dedi.

"Ama hep benim keçi gibi hareketli olduğumu söylersin!" diye itiraz etti çocuk.

“Evet ama henüz minik bir oğlak sayılırsın,” diye yanıtladı babası.

Pietro daha fazla üstelemedi, Aziz Michele’nin diğer çocukları gibi, çobanı sadece Marassa Köyü’ne kadar takip etti. Yolda çobanın anlattığı hikâyeyi dinledi. Lucia da her ne kadar sürünün hızına yetişmekte biraz zorlansa da çobanı takip etmeyi ve hikâyeyi dinlemeyi başardı.

Sonbahar gelip de Orlando vadiye indiğinde, Pietro bu defa annesiyle babasına çobanla Pianazzo’ya kadar gitmek istediğini söyledi. İki hikâye dinlemek için tabii.

“Bu yol çayırlara giden patikadan daha kısa ve düz,” dedi. “Ayrıca ben dört ay içinde büyüdüm, artık daha büyük bir oğlağım!”

Annesiyle babası gülüştüler ve ona izin verdiler.

“Ben de Pianazzo’ya kadar gidebilir miyim?” diye sordu, konuşulanlara kulak kabartan Lucia.

Tomasso ve Lucia hızla bakiştılar.

“Çok iyi beceririm,” dedi küçük kız heyecanla, “Ayrıca yokuş aşağı inerken ben de tam bir keçi gibiyimdir!”

“Ama geri dönüşte yokuş yukarı tırmanman gerekecek Lucia,” dedi annesi alçak sesle.

“Onu sırtımda taşıyabilirim,” dedi Pietro ebeveynlerine. “En azından Chiangio’daki dik arazide.”

Annesiyle babası yeniden bakiştılar, sonra derin birer nefes aldılar.

Kız önce onlara, sonra ağabeyine baktı. Derin düşüncelere dalmış gibi gözlerini kapadı. Diğerleri susmuş bekliyordu.

Sonra Lucia konuştu:

“Daha iyi bir fikrim var. Ben evde kalacağım ama sen Pietro, döner dönmez tek bir kelimesini bile unutmadan bana Orlando’nun anlattığı iki hikâyeyi de hemen anlatacaksın.”

“Söz veriyorum Lucia,” dedi, içi rahatlayan Pietro. Doğrusu kız kardeşini Chiangio’ya çıkarken sırtında taşımayı nasıl başaracağından pek emin değildi.

“Hikâyeleri seviyorsun, değil mi?” diye sordu Orlando sonradan, onu diğerlerinden daha uzun süre boyunca izleyen çocuğa.

“Ekmeği ve suyu sevdiğim gibi seviyorum hikâyeleri!” diye yanıtladı Pietro.

Daha geç saatlerde eve döndüğünde, Lucia onu bekliyordu. Pietro kız kardeşinin elinden tuttu ve kümesteki küçük odacığa götürdü. Kuluçkaya yatmış bir tavuğun arada bir gıdıklamalarından başka ses yoktu burada.

Pietro tek kelimesini bile atlamadan iki hikâyeyi de anlattı.

Ertesi ilkbahar, çobanın yine Chiangio’dan yukarıya yürüdüğünü gören Pietro annesiyle babasına sordu:

“Bu defa çayırlara kadar gidebilir miyim?”

Maria yanıtladı:

“Hikâyeleri bu kadar çok mu seviyorsun gerçekten?”

“Ekmeği ve suyu sever gibi seviyor onları!” diye ağabeyi yerine yanıt verdi Lucia. Önceden onun böyle söylediğini duymuştu çünkü. “Bense daha da çok seviyorum! Senin yerinde olsaydım anne, Pietro’nun çayırlara gitmesine izin verirdim. Bu akşam döndüğünde anlatacak daha çok hikâyesi olurdu!”

Annesi kızın bu fikrini duyunca her zamanki gibi güldü.

Böylece Pietro, Orlando'yla birlikte çayırlara kadar çıktı ve iki hikâye dinledi. Ve dönüşte onları, kelimesi kelimesine, kümesteki odacıkta kız kardeşine anlattı.

İlk hikâye kızın çok hoşuna gitti, ama ikincisini daha da çok sevmiştir.

6

“Bir varmış bir yokmuş,” diye hikâyeye başladı Pietro çobanın sesini taklit ederek. “Yıllar yıllar önce, yüz tane elin olsa bile parmaklarının saymaya yetmeyeceği kadar yıllar önce, bir dağın tepesindeki küçük bir kulübede bir kız yaşırmış. Kulübenin yanı başında, yazın kırmızı sarılı meyvelerle dolan güzeller güzeli bir elma ağacı varmış.

Bu kızın sıradan bir kız olduğu sanılmasın, o bir cadıymış aynı zamanda. Dağın tepesinde bulunduğu yerden, vadiden geçenlere, ister atlı ister yolcu, ister keşiş ister tüccar ya da köylü olsun, türlü kötü oyunlar yaparmış.

Bir yaz günü, tepeden aşağıyı izlerken kıvırcık sarı saçlı bir şövalye görmüş. Bizim cadı, adı Kandrina'ymış, kuvvetlice üfleyip bir rüzgâr yaratmış ve atının saçlarını darmadağın edivermiş. Bunun üzerine genç adam başını kaldırıp dağa bakmış.

Atından inip tepeye tırmanmaya başlamış.

Cadı düşünmüş: 'Ah benim yakışıklı şövalyem, buraya varman öyle kolay olmayacak!' Birden genç adamın karşısında kazulet gibi iki adam belirivermiş. Hantal kollarını sallaya sallaya, bön suratlarıyla, çirkin laflar ederek ona doğru yaklaşmaya başlamışlar.

Şövalye silahlarını atının sırtında bırakmış olmasına rağmen olduğu yerde durmuş ve hiç korkmadan onları beklemeye koyulmuş. Adamlar yanına gelince ona tehditler yağdırmaya, yumruklar savurmaya başlamışlar.

'Seni un ufak edeceğiz!' diye haykırmış biri.

'Kemiklerini kıracağız!' diye gürlemiş diğeri.

Şövalye, adı Liante'ymiş, sakince cevap vermiş:

'Gerekirse dövüşürüz, ama teke tek olmalı, centilmenlik kuralları bunu gerektirir çünkü. Haydi bakalım, önce daha az güçlü olanınız gelsin!'

Aralarından biri, adı Cicione'ymiş, diğerine dönmüş:

'Duydun mu, Belgrasso? Önce sen gidiyorsun, sen daha zayıfsın!'

Diğeri, 'Ben mi?' demiş. 'Yanıliyorsun, ben senden daha güçlüyüm bir kere!'

'Hayır, en güçlü benim!' diye haykırmış Cicione.

'Hayır, benim!' diye carlamış Belgrasso.

İki adam göğüslerini şişirmişler, birbirlerine omuz

atmaya başlamışlar. Sonra bunu itiş kakış ve tekme tokat izlemiş, birbirlerinin kulaklarını, saçını çekiyor, öfkeli aylar gibi güreşiyorlarmış. Sonunda dağdan aşağıya yuvarlanıp kendilerini bir su çukurunun içinde bulmuşlar.

Liante yoluna devam etmiş ve kulübenin altında büyük bir çayıra ulaşmış.

Olan biteni izleyen Kandrina öfkelenmiş:

‘Beni kolay lokma mı sandın! Sana göstereceğim gü-nünü, seni kurnaz şövalye!’

Ve aniden büyük çayıra öyle yoğun bir sis inmiş ki göz gözü görmez olmuş. Ama Liante yürürken arada bir ıslık çalıyor, ıslığın duvara çarpıp dönen yankısını dinliyor ve yönünü ona göre belirliyormuş. Böylece sisten çıkmayı başarmış. Kulübenin yüz adım uzağındaymış artık.

Fakat orada bir köprü varmış. Kandrina pencereden bakıp haykırmış:

‘Buraya ulaşman öyle kolay olmayacak!’

Ve birden köprünün üstünde baştan aşağı silahlı, zırhlı ve kalkanlı iki kız belirmiş. Kılıçlarını Liante’nin göğsüne doğrultmuşlar.

‘Eğer savaşmak gerekiyorsa savaşırız,’ demiş şövalye sakince. ‘Ama nezaket gereği önce en güzel olanınızla çarpışacağım.’

‘O zaman benimle savaşacaksın!’ demiş kızlardan biri, adı Forlana’yymış.

‘Hayır, en güzel benim,’ demiş diğeri, adı Tillina’yymış.

‘Saçmalama,’ demiş Forlana, ‘kediye benziyorsun sen, farkında değil misin?’

‘Sen önce bir suya eğil de kendine bak, düz burun!’

demiş Tillina. İki kız birbirlerine kötü kötü bakmaya başlamışlar, önce kılıçlarının uçları birbirine değmeye başlamış, sonra kalkanları. Nihayet zırhları içinde birbirleriyle itişmeye ve dövüşmeye başlamışlar. Sonunda kendilerini köprünün altındaki suyun içinde, yarıya kadar çamura gömülmüş ve kıpırdayamaz halde bulmuşlar.

Kandrina her şeyi görmüş. Koşarak merdivenlerden inip kapıya gitmiş ve demiş ki:

‘Kurnaz ve cesursun, yakışıklı şövalye. Kalbimi kazandın!’

Ama Lianta kıza doğru gitmek yerine dalları olgun elmalarla yüklü ağaca gitmiş ve bir elma koparıp ısırarak tadına bakmış.

Kandrina çok öfkelenmiş, ama daha da acısı, yapabileceği bir şey yokmuş. Şövalyeye bakıp yanına gitmiş ve, ‘Meyveler için gelmiş olabilirsin yakışıklı şövalye, ama beni çirkin mi buluyorsun?’

Şövalye kıza bakmış:

‘Yoo, güzelsin.’

‘Beni beğenmedin mi?’

‘Beğendim.’

‘Kalbimi istemez misin?’

‘Yalnızca bir şartla.’

‘Neymiş?’

‘Vadiden geçenlere kötü şakalar, oyunlar yapmayı bırakacaksın.’

Kız söz vermiş, son bir sihir yapıp tüm büyüleri çözmüş. Ardından şövalyeyle evlenmişler ve mutlu yaşamışlar.”

“Hikâye anlatmakta giderek ustalaştın,” dedi Lucia sonunda.

“Orlando kadar olmasa da fena değilim artık.”

Sonbahar gelip de çoban vadiye indiğinde Pietro, kız kardeşinin de isteğiyle, onu Frascola Köyü’ne kadar takip etti ve üç hikâye dinledi.

“Hikâyeleri ekmegi ve suyu sever gibi seviyorsun, değil mi?” diye sordu, hafızası iyi olan Orlando.

“Evet, ekmek ve su gibi,” dedi oğlan. Güzel bir yanıt bulduğu için değiştirmeye gerek görmüyordu.

7

En tepedeki köy olan Marassa'da Pietro ile aynı yaşta bir çocuk vardı. Adı Antonio'ydu.

Antonio, Pietro'nun Orlando'ya çayırlıklara dek eşlik ettiğini ilk kez gördüğünde ona sordu:

“Neden sen de geliyorsun?”

“Hikâyeleri dinlemek için,” dedi Pietro. “Kimseden bir şey çaldığım yok, hikâyeler öylece havaya gidiyor sonuçta.”

“Ama böylece benden daha çok hikâye dinlemiş oluyorsun!”

“Orlando'ya eşlik etmek için sizinkilerden izin alıp

ilkbaharda sürüyle buluşmaya inebilirsin ya da sonbaharda vadinin bitimine kadar onunla yürüyebilirsin,” dedi Pietro. “Böylece sen de bir sürü hikâye dinlemiş olursun.”

“Nedenmiş?” dedi Antonio. “Herkes kendi köyünde kalıp kendisine denk gelen öyküyü dinlemeli bence!”

Pietro yanıt vermedi, çünkü bu sözlere verecek bir yanıtı yoktu.

Köylerde yaşayan ahali onu tanıyordu, Orlando’yla geçtiklerini gördüklerinde ona sesleniyorlardı:

“Hey Pietro! Ekmeğini yiyip suyunu içiyor musun?” Ve herkes Pietro’nun yanıtını biliyordu.

Onu selamlamayan tek aile, Marassa’dan Antonio’nun ebeveynleriydi. Antonio çobanla birlikte vadiye inmek için onlardan izin istemişti ama aldığı yanıt, “Hayır Antonio, olmaz. İnekleri sağmak, gübreleri çapalamak ve kestaneleri toplamak gerek. Senin hikâye dinleyecek zamanın yok!” olmuştu.

Pietro’yu selamlamak yerine, onu ne zaman görseler homurdanmaya başlıyorlardı:

“Şu Aziz Michele’li çocuk evlatlarımıza tembelliği öğretiyor resmen! Tabii kendisi rahata alışmış, değirmende tüm işi yapan suyun kendi nasıl olsa! Oysa biz tüm gün ter dökmek, iki büklüm çalışmak zorundayız!”

Marassa’nın diğer sakinleri, kadınlı erkekli toplam yirmi altı kişi, hiç umursamıyorlardı bu sözleri.

Pietro vadiyi tırmanıp inerken çobana eşlik edip hikâye dinlemenin dışında evlerde, ahırlarda, tarlalarda diğer köylü çocuklarla tanışıyor, onlarla konuşuyor, anne-

lerini, babalarını ve kardeşlerini selamlıyordu.

Tommaso ve Maria, Pietro'nun çobanla gitmesine ses etmiyorlardı çünkü çocuk çobanla yolculuğuna çıkmadan günler önce, öykü dinlerken geçen zamanı telafi etmek için, değirmende ve bostanda bol bol çalışıyordu.

O günlerde ne kadar çabaladığını gören annesi, "Senin ekmek ve suyun da amma yoruyor seni!" diyordu.

Pietro ilkbaharda on üç yaşına bastığında ebeveynlerine sordu:

"Orlando'ya tepedeki çayırlıklarda eşlik edebilir miyim? Artık genç sayılmaz, inekleri sağmak ve peynir yapmak için yardıma ihtiyacı oluyor. Yukarıda bir hafta kalırım, hem de iş öğrenmiş olurum, sonra da yaptığım peynirleri aşağıya getiririm."

Babası, "Senin işin değirmencilik Pietro," dedi.

"Biliyorum," dedi çocuk. "Zamanı geldiğinde değirmencilik de yapacağım ama bir değirmenci neden aynı zamanda peynir de yapamasın ki?"

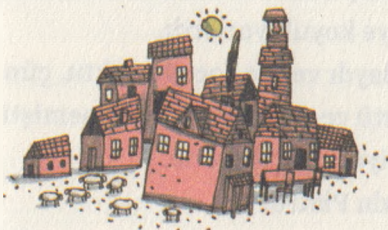
Böylece Pietro annesinin ve babasının izniyle Orlando'yla tepeye çıktı. Orada hiç ağaç yoktu. Süt sağmasına ve peynir yapmasına yardım ederek bir haftayı çobanla tepede geçirdi. Çantasında üç parça peynir ve dağ güneşinden bronzlaşmış bir yüzle evine döndü.

Antonio'nun annesiyle babası onun geçtiğini gördüklerinde, "Artık değirmenciler çobanlık ve peynircilik de yapıyorlar belli ki!" diye homurdandılar.

Sürünün otladığı çayırlar Marassa Köyü'ndeki ailelere aitti. Koyunların, ineklerin çayırlarda otlamasına izin veriyor, karşılığında süt ve peynir alıyorlardı.

“Aziz Michele’li şu Pietro’ya ne demeli?” diyorlardı Antonio’nun ebeveynleri, diğerlerine. “Artık çayırlarımın ürünleri onun çantasına girip vadiye iniyor!”

Marassa sakinleri karşılık vermiyordu ama Pietro’yu dolu çantasıyla vadiye inerken gören biri oldu mu kaşları çatılıyordu.

8

Pietro ve Orlando arkadaş olmuşlardı. Artık konuşan ve hikâyeler anlatan yalnızca çoban değildi.

Orlando, çocuğa yerin dümdüz olduğu, dağların uzaktan görüldüğü ovidan bahsediyordu. Aşağıda suyun sesi duyulmuyordu, çünkü orada nehir geniş ve sakindi. Büyük köyler vardı, hatta bazılarının adı şehirdi.

Pietro ise değirmenden, ailesinden, Lucia'dan, Aziz Michele'den ve kafasından geçen başka şeylerden bahsediyordu. Hikâye dinleye dinleye zihni kendiliğinden üretmeye başlamıştı: sadece hikâyeler değil; düşünceler, planlar, hayaller de...

Durgun saatlerde, sürünün başında beklerken, dağları ve kartalların uçuşlarını izlerken çoban ve çocuk konuşuyor, sonra sessiz kalıp birbirlerinden dinledikleri üstüne yeniden düşünmeye koyuluyorlardı.

Orlando elli beş yaşındaydı ve hiç çocuğu yoktu, çünkü karısı genç yaşta ölmüştü ve o da tekrar evlenmemiştir.

“Çobanlık yapmayı seviyorum,” diyordu.

“Neden?” diye soruyordu Pietro.

“Çünkü insan hiç durmuyor, hep bir yerlere gidip geliyor. Bir sürü insanla tanışıyorsun ama onlarla uzun zaman geçirmiyorsun. Aynı yerleri görüyorsun ama oralarda asla sıkılacak kadar kalmıyorsun. Günlerce yürüyorsun, sonra günlerce dinleniyorsun...”

“Değirmencilerin hayatı farklı,” diyordu Pietro ve başlıyordu değirmeni, köyü, ailesini anlatmaya...

“Yaşlanınca ne yapacaksın?” diye sordu çocuk bir gün.

“Vadiye inip çıkamayacak kadar yaşlandığımda mı?” diye yanıtladı çoban, ağzında bir ot sapı çiğnerken.

“Evet,” dedi çocuk. “Dağda mı kalacaksın, vadide mi?”

“Galiba on kadar koyunla yukarıda kalırım,” diye yanıtladı Orlando. “Sadece bana süt ve peynir vermeye yetecek kadar koyunum olsun, yeter. Canım iki çift lafın belini kırmak isterse o zaman gücümü toplar Aziz Michele’ye inerim.”

“Neden Marassa’ya inmezsin? Orası sana daha yakın,” diye sordu Pietro.

“Bak Pietro,” dedi çoban yarı aralık gözleriyle, “Marassa’nın köylüleri toprak sahibi. Sahiplerin anlatacak ilginç bir şeyleri olmaz. Onları sadece tek bir şey ilgilendirir.”

9

Pietro on sekiz yaşına geldiğinde Tommaso hastalanıp öldü. Hiçbir zaman öyle çalçene bir tip olmayan Maria ise daha da sessizleşti. Ama evde sohbetler eksik olmuyordu, çünkü artık on altı yaşında olan Lucia babasının yasını tuttuktan bir süre sonra eski neşeli haline dönmüştü.

Pietro, Aziz Michele Köyünün değirmencisi olmuştu. Artık ne Orlando'nun peşine takılabiliyor ne de sürüyü sağmasına ve peynir yapmasına yardım etmek için onunla çayırlara çıkabiliyordu.

Çoban, eskiden olduğu gibi, çocuklara hikâyeler anlatarak yılda iki kez köyden geçiyordu. Ama Aziz Michele'den

geçerken, ister çıkıyor ister iniyor olsun, mutlaka durup Pietro'yla selamlaşıyor, ona nefis bir parça peynir hediye ediyordu. Pietro'nun annesi Maria da çobana o çok hoşuna giden ktır kurabiyelerden sunuyordu.

“Orlando bu tatlı kurabiyeler dişlerini kırmasın?” diye dalga geçiyordu Lucia rastlaştıklarında.

“Ah, hiç merak etme, ben senin gibi gevezenin teki değilim, kızım!” diye yanıt veriyordu çoban. “Ağzımda erimesi için bol bol bekleyecek zamanım var.”

Çoban, çayırlardaki kulübesinde yazın yalnız yaşıyordu. Pietro Aziz Michele'deki bayramın ardından, temmuzun ortasında, değirmeni bir günlüğüne bırakıyordu. Şafak vakti yola çıkıp çayırlara gidiyor ve tüm günü arkadaşıyla geçiriyordu. Çobana işlerinde yardım ediyor, onunla sohbet ediyor ve ona getirdiği bayram tatlılarını birlikte yiyorlardı.

Pietro'nun büyüyüp değirmenci olmasına ve hayatındaki şeylerin değişmesine rağmen bir zamanlar olduğu gibi yine her şeyden konuşuyorlardı. Fakat aynı gün içinde Pietro mutlaka çobandan ona küçüklüğünde anlatmış olduğu hikâyelerden birini tekrar anlatmasını rica ediyordu ve çoban da onu kırmayıp her defasına bir hikâye anlatıyordu. Pietro onu dinlerken hikâyenin biraz değişmiş olduğunu fark ediyordu ama bu onun keyfini kaçırmıyordu. Çünkü hikâyelerin yaşayan varlıklar olduğunu, dolayısıyla değişebildiklerini anlamıştı.

Lucia da, aşağıda, Aziz Michele Köyü'nde çocuklara hikâyeler anlatıyordu: birazcık Pietro'nun ona anlattıklarından, birazcık da kendi uydurduğu hikâyelerden.

Pietro yanındayken, Orlando yukarıda yaptığı işlerden de bahsediyordu; koyunları, sütü, peyniri ve kırkma işlemini anlatıyordu.

Bir defasında “İşler değişiyor,” demişti. “Marassa Köyü’ndekiler ineklerini satıp koyun alıyorlar. Koyunların daha değerli olduğunu düşünüyorlar, peynir yapmayı ve yün eğirmeyi öğrenmeye başladılar.”

“Ama şimdi çayırlarda onların koyunları otlayacak olursa seninkiler nereye gidecek?” diye sordu Pietro.

“Çayırların tepesine çıkarırım onları, karlı zirvelerin oraya,” dedi çoban bulutlara bakarak. “Yukarıda az ot var ve hava epey soğuk, ama sonuçta özgür topraklar. Kimse benden orada yetişen otlar için kira parası isteyemez.”

“Gerçekten yukarıda, karlı zirvelerin orada mı yaşayacaksın?” diye sordu Pietro kaşlarını çatarak.

“Evet, gerekirse öyle yaparım,” diye yanıt verdi Orlando. “Ya da yukarısı çok soğuk olursa ovaya inerim, yazı orada geçiririm.”

Her zamanki sessizliklerinden farklı, biraz huzursuz bir sessizliğin ardından Pietro konuştu:

“Orlando, beni dinle. Eğer kalacak yerin yoksa ve az sayıda koyunu tutmaya karar verdiysen gelip benim Aziz Michele’deki evimde yaşayabilirsin. Değirmenin üst katında bir oda var, evin arkasında da koyunların için bir çayır. Dört bir yan ot dolu. Bizim için ya da köylüler için peynir yapabilirsin. Bir değirmen un üretir, bu doğru, ama neden peynir de yapmasın?”

“Gerçekten teşekkürler dostum,” dedi çoban. “İhtiyacım olduğunda bu sözünü hatırlayacağım.”

O günün sonunda Pietro eve inerken alçak çayırlarda Marassa Köyü'nden Anna adlı bir kızla tanıştı. Anna on sekiz yaşındaydı, saçları sarıydı ve dudakları çilek gibi kırmızıydı. Pietro'yu iki yıl önce fark etmişti. Aziz Michele Bayramı'ndan bir gün önce Anna onunla dans etmeyi iki defa kabul etmişti. Eğer bir kız genç bir adamla dans etmeyi iki defa kabul ederse bu ondan hoşlandığı anlamına gelirdi.

Pietro ile Anna birlikte biraz yürüdüler, konuştular, gülüştüler ve nişanlanmaya, evlenmeye, bir aile kurmaya karar verdiler.

“Ben ekmek yoğurmayı ve pişirmeyi iyi bilirim!” dedi Anna gülümseyerek el ele tutuştuklarında. Marassa Meydanı'na geldiklerinde birbirlerinden ayrıldılar.

Pietro yoluna devam etti, kız da evine yöneldi. Pietro onun uzaklaştığını görünce birden kendini tutamayıp seslendi:

“Peki çocuk yapmayı da bilir misin?”

Bunun üzerine ikisi de kahkahalara boğuldu.

10

Altı yılın sonunda vadi öylesine değişmişti ki...

Orlando'nun sürüsü artık ne ilkbaharda geçiyordu ne de sonbaharda. Çoban yüksek çayırarda sekiz koyunu ve bir koçuyla küçük bir dağ evinde yaşıyordu. Alçaktaki geniş çayırlar Marassa'nın sürüsünü besliyordu; sürü kışları çayıra inmiyor, ağıllarda kalıp yazın kesilmiş ot-ları yiyordu.

Vadinin çocuklarına hikâyeler anlatan kimse yoktu artık. Sadece Aziz Michele Köyü'nde Lucia öykü anlatma-ya devam ediyordu. Lucia'nın yıllar önce Pietro'dan din-lediği hikâyeler yavaş yavaş değişime uğramıştı. Çünkü

Lucia onları anlatırken her defasında birine bir kelime ekliyor, başkasından bir kelime çıkarıyor, kimi zaman da birindeki bir kelimeyi değiştiriyordu.

Pietro ile Anna evlenmişlerdi, Giulia adında beş yaşında bir kızları vardı. Kk kız tıpkı Pietro onun yaşında dayken olduğu gibi hareketliydi, halasının ona anlattığı hikâyeleri dinlerdi. Pietro'nun da hikâye anlattığı olurdu ama çok değil, çünkü değirmenin işlerinden pek boş zamanı kalmazdı.

Giulia da değirmenle oynuyordu; ama büyük olanıyla değil, Pietro'nun onun için evin arkasındaki derenin kıyısına yaptığı küçük değirmenle.

Bu fikir bir gün halasıyla çayırda uzanmış oyun oynarken akıllarına gelmişti: Başparmaklarıyla işaretparmaklarını birleştirip kare yaparak uzaktaki şeylere bakıyorlardı, sanki resimlere bakar gibi.

“Düşünsene halacığım,” demişti küçük kız, parmaklarıyla küçük bir ereve yaparak, “değirmenin tamamı bunun içinde olsa! Keşke böyle kk bir değirmenim olsaydı, bu öyle hoşuma giderdi ki... Hatta bu kadar küçük değil de birazcık daha büyük, suyun içinde dönen gerçek bir arkı, pencereleri ve kapısı olan bir değirmen...”

Lucia bir şey söylemeden gözlerini kısarak küçük kızını dinlemişti. Aynı günün akşamı Pietro ile konuşmuş, bir ay sonra, Giulia, doğum gününde karşısında altmış santimetre boyunda küçük bir değirmen bulmuştu. Derenin kenarına yerleştirildiğinde arkı da dönüyordu stelik. Pencerelerinde Anna'nın yaptığı perdeleri, halasının boyadığı minnacık vazolu çiçekleri vardı.

Lucia çocuklara öykü anlatmanın yanı sıra dikiş nakış işlerinde de ustalamıştı ve epey becerikli bir terzi olmuştu. Minik objeler, süsler, oyuncaklar, hayvan heykelcikleri yapmakta üstüne yoktu.

Vadide değişmeyen şeyler de vardı, mesela Pietro'nun Aziz Michele Bayramı'nın ardından yüksek çayırlarda bir dağ evinde yaşayan Orlando'ya yaptığı ziyaretleri gibi... Çoban artık altmış yaşını aşmıştı ve planladığı gibi az sayıda koyunuyla dağların tepesinde yaşıyordu. Dostunun ziyaretleri onu çok mutlu ediyordu. Bir gün Pietro sırtında küçük kıızıyla çıkagelince mutluluğu daha da arttı.

“Orlando, işte bu Giulia,” dedi Pietro ufaklığı yere indirirken. “Giulia, işte bu da Orlando, benim çoban arkadaşım.”

Küçük kız ciddiyetle çobanın elini sıktı: Onun hakkında konuşulduğunu çok defalar duymuştu ve Pietro ile Lucia'nın ona anlattığı hikâyelerin çoğunun uzun yıllar önce bu adam tarafından aktarıldığını biliyordu.

Tüm günü birlikte geçirdiler. Pietro'nun Orlando'dan rica etmesine gerek kalmadı: Çoban, Giulia'yı dizlerine oturttu ve Kedi Toraman'ın hikâyesini anlattı.

11

“Bir zamanlar, uzak topraklarda, hem çocuklara hem büyüklere korku salan, Uğursuz adında bir haydut yaşardı. Gece gündüz dolaşır, çobanlara, odunculara, şövalyelere, tüccarlara, arabacılara ve köylülere musallat olur, çalıp çırpardı. Dünyadaki tüm haydutların ve korsanların ara verip dinlendiği Noel’de ve Paskalya’da bile durmazdı Uğursuz.

İnsanlar artık çaresizlerdi, bekçilerden yardım istemişlerdi ama işe yaramamıştı. Biraz uzakta olduklarından, biraz da kendileri de korktuklarından bekçiler tavuk hırsızlarının peşine düşmeyi tercih ediyorlardı.

Bir yaz günü, küçük bir kız Toraman adlı kedisiyle ormanda oynamaya gitmişti. Kedi pınardan su içmek için uzaklaşınca küçük kız onu takip etti ve bil bakalım ne gördü: Yirmi adım ötede, bir akarsu kenarında dev gibi bir adam duruyordu, bileklerine kadar suyun içindeydi. Arkasında ise, çimenlerin üstünde üç çanta, bir de yeni avladığı yabandomuzu vardı.

Koca adamın yıkanması gerekirdi çünkü keçiden de beter kokuyordu, ama suyun içinde öylece durmuş göbeğini kaşıyor, ayaklarını serinletiyordu.

Küçük kız bir kayanın ardına gizlendi, kalbi küt küt atıyordu, çünkü adamı tanımıştı: Bu, haydut Uğursuz'du. Ama kız kaçmadı, gizlendiği yerden sessizce haydutu izlemeye koyuldu.

Haydut ayaklarını serinlettikten sonra kurulamaya bile gerek görmeden ayakkabılarını giydi, çantaları bir omzuna, domuzu da diğerine atıp ormanda yürümeye başladı.

Küçük kız kediye sordu: 'Kedim, kediciğim, sence ne yapayım? Eve mi döneyim yoksa koca adamı mı izleyeyim?'

Toraman burnunu havaya dikti ve haydutun ilerlediği tarafa doğru yürüyerek ormana girdi. Küçük kız da onu takip etti.

Yürüdü, yürüdü, neredeyse akşam olmuş, hava soğumuştur. Küçük Kız Uğursuz'un ayak seslerini işitiyordu. Ama bir süre sonra artık duymaz oldu. Hemen durdu, son derece dikkatle, çalılıarın arasında emekleyerek ilerledi ve kocaman bir kayanın altında bir mağarayla karşılaştı.

Haydut o mağaraya girmişti.

Az sonra tava, tencere ve bardak tıkırtıları işitti.

Küçük kız eğilip kedisine fısıldadı: ‘Kediciğim, hemen koşup köye gidelim ve herkese haber verelim. Buraya gelip onu yakalasınlar!’

Ama kedi karşı çıktı: ‘Peki ya kaçarsa?’

Toraman konuşan bir kediymi, gerçi yılda sadece iki defa ve söyleyecek önemli bir şeyi olduğunda konuşurdu.

‘Ne yapacağız o zaman?’ diye sordu küçük kız. Kedi yanıt vermedi, ama biraz uzaklaşıp kayanın yakınında bir tepenin üstüne zıpladı. Küçük kız da kaymamaya ve gürültü yapmamaya dikkat ederek onu yavaşça takip etti.

‘Kedim, kediciğim, nereye gidiyoruz? Kedim, kediciğim, ne yapıyoruz?’ diye sordu fısıldayarak, ama kedi yanıt vermedi.

İyice yukarıya çıktıklarında kedi yön değiştirdi, az sonra bir toprak yığınının üstünde durdu ve pençeleriyle yeri kazmaya koyuldu.

‘Kedim, kediciğim, ne yapıyorsun? Kedim, kediciğim nereye gidiyorsun?’ diye sordu küçük kız. ‘Yoksa Uğursuz’un ne yaptığını gözetlemek için bir delik mi kazıyorsun?’

Kedi yanıt vermeyip kazmaya devam etti. Küçük kız da elleriyle kazarak ona yardım etti, çünkü toprak epey sertti.

Küçük kız biraz kazmıştı ki kedi seslendi: ‘Kaç, kaç!’ Kız hemen kaçtı çünkü kedinin yalnızca gerek olduğunda konuştuğunu biliyordu. Kız oradan uzaklaşıp uzaklaşmaz kazdıkları yerin toprağı hareket etmeye ve

orasından burasından parçalanmaya başladı, sonunda çevrelediği taş parçası yerinden ayrılıp aşağı yuvarlandı ve Uğursuz'un içinde avladığı domuzu pişirdiği mağarasının girişini kapattı.

Haydut bağırdı, çağırdı ama taş parçası yerinden oynamadı. O sırada küçük kız köylüleri çağırmaya gitti. Köylüler ellerinde iplerle ve sopalarla geldiler, taş parçasını mağaranın girişinden kaldırdılar, haydutu yakalayıp hapse yolladılar.

Herkes küçük kıza soruyordu:

'Taşı düşürmeyi nasıl başardın?'

Küçük kız yanıt verdi:

'Kediye sorun!'

Bunun üzerine kediye sordular ama kedi hiçbir şey söylemedi çünkü zaten iki defa konuşmuştu: 'Peki ya kaçarsa?' ve sonra da 'Kaç, kaç!' demişti. O yüzden bu yıl artık bir daha konuşamazdı."

12

Bir ilkbahar sabahı Giulia, Pietro ile halasının derenin kıyısına inşa ettikleri küçük değirmenin yakınında oynuyordu.

Değirmen taşını hareket ettiren kolu döndüren büyük değirmenin çarkı gibi Giulia'nın değirmenin de çarkı tahta evciğin içine giren bir minik çubuğu döndürüyordu. Giulia arada bir evciğin çatısını kaldırıp dönen minik çubuğa parmağıyla hafifçe dokunuyordu.

Günün birinde aklına bir fikir geldi. Çarkın önüne bir taş parçası koydu ve minik çubuk hareketsiz kaldı. Çayırda biraz dolaşp nihayet bir tavuktan düşmüş bir

tüy buldu. Sonra onu alıp çubuğun ucundaki küçük yarığa dikkatlice yerleştirdi. Ardından çarkın önündeki taşı kaldırdı.

Tüy dönmeye başladı, minik bir süpürge gibi değirmenciğin zeminini okşuyordu.

Küçük kız gülümseyerek yüzünü minik evin tavanına doğru eğdi ve tüyün burnuna dokunuşunu hissetti.

Kahkahalarla güldü.

Tüyün bir kez daha burnuna dokunmasını bekledi. Tüy yeniden dokunup geçince yine kahkahalara boğuldu.

O sırada yeni diktiği gömlekleri götürmek için evden çıkmakta olan Lucia merakla ona yaklaştı.

“Neden gülüyorsun Giulia?” diye sordu.

Küçük kız başını kaldırdı ve şarkı söyler gibi, “Değirmenimin içine baksana, iyice yaklaşıp da...” dedi.

Lucia eğildi ve yüzünü küçük değirmenin içine soktu, tüy burnunun üstünden geçince o da başladı gülmeye...

“Bu bir kahkaha değirmeni!” diye haykırdı Giulia keyifle. “Hemen annemle babamı çağırmaya gidiyorum, onlar da görsün!”

Küçük kız uzaklaşırken Lucia başını kaldırıp burnunu kaşıdı.

Birazcık gıdıklandığından kaşıyordu, birazcık da aklına bir fikir geldiği için. Bir değirmen un üretebiliyorsa ve neşe yaratabiliyorsa, neden yün taramasın ya da dokuma tezgâhını hareket ettiremesin?

Akşam, yemekten sonra, Lucia ve erkek kardeşi, Giulia’nın küçük değirmeni üzerine uzun uzun konuşup kâğıtlara tuhaf resimler çizdiler. Anna arada bir omuz-

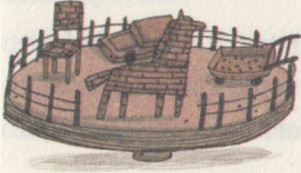
larının üstünden merakla eğilip ne yaptıklarına bakıp durdu.

Ertesi gün Pietro tüm gün boyunca çalıştı. Dört hafta içinde, değirmenin miline bağlanabilir bir makine inşa etti: mil dönerek bir kasnağı harekete geçiriyor, kasnak çarkı itiyor ve çark da dönerken geniş tahtadan bir tarağı ileri geri hareket ettiriyordu, böylece tarak yünü taramış oluyordu.

Makine tamamlandıktan sonraki altı hafta boyunca Pietro değirmenin milini bir dokuma tezgâhına bağlayabileceği bir mekanizma inşa etti: Böylece tezgâh kol gücüne gerek kalmadan ileri geri hareket ediyordu.

Köy halkı suyun gücünü kullanarak neler yapılabileceğini anladığında, herkesin ağzı açık kaldı. Üstüne bir de değirmenin miline kasnak ekleyerek on tane daha dokuma tezgâhını ya da yün tarağını işletebildiğini öğrendiklerinde iyice şaşırıp kaldılar.

Böylece o güne dek sadece tahıl öğüten Aziz Michele Değirmeni bir yılı bulmadan tarama ve dokuma işleri yapan bir değirmene dönüşmüştü.

13

Vadinin tek yeni değirmeni o olmayacaktı.

Pietro bir gün oturmuş, değirmenin dönen çarkını izliyordu. Bir süre sonra yerinden kalktı ve biraz aşağıdaki Aziz Michele demircisinin evine gitti.

“İşinin en yorucu kısmı nedir, Berto?” diye sordu.

Demirci yanıtladı:

“Tabii ki tokmağı kaldırmak.”

“Senin yerine başka biri ya da başka bir şey kaldırırsa tokmağı?” dedi Pietro.

“Kim böyle bir zahmete girer ki?” diye yanıtladı Berto.

“Bunun için para ödemem gerekir.”

“Ya ödemen gerekmeyecekse?”

“O zaman beni hemen o kişiyle tanıştır, Pietro!” diye haykırdı demirci gülerek.

“Gel benimle,” dedi değirmenci ve dere kıyısına indi. Öteki de onu takip etti.

Bir süre derenin kenarında ellerini kollarını kaldırıp indirerek, havada bir şeyler işaret edip görünmez resimler çizerek, adımlarıyla mesafeleri ölçerek uzun uzun konuştular.

Bir ay sonra, derenin kıyısında, küçük ama güçlü bir çark bir mili döndürüyordu. Mil demircinin atölyesine kadar uzanıyor, vidalı bir sistemle tokmağı havaya kaldırıyor. Berto kaldırıcı hareket ettiriyor ve koca çekiç kızgın demirin üstüne iniyordu. Berto kaldırıcı çektiğinde tokmak derenin gücüyle yeniden havaya kalkmaya başlıyordu.

Atlıkarınca fikri, iki çocuğu olan Berto’nun aklına birkaç gün sonra geldi. Derenin yakınındaki atölyesinin altında ufak bir düzlük vardı. Usta, demirden yuvarlak bir platform inşa etti, bu platform toprağa saplanmış bir direğin çevresinde dönüyordu. Sonra Aziz Michele’nin marangozuna küçük bir sandalye, tahta bir at, bir el arabası ve üstü kapalı bir araba yaptırıp platformun üstüne sabitledi.

Akşam olduğunda, ya da pazar günleri, Berto tokmakla işi bittiğinde dönen direği atlıkarıncaya bağlıyor ve atlıkarınca dönmeye başlıyordu. Çocukları Giacomo ve Chiara, Giulia, Martina ve Livia, marangozun çocukları ve köyün tüm diğer çocukları neşeli çılgınlıklarla atlıkarıncaya binip eğleniyorlardı.

Çocukluğuna dönmüş yaşlı bir hanım olan Costanza da atlıkarıncaya biniyordu. Özellikle üstü kapalı arabaya binmeyi seviyor, atlıkarınca dönerken oturduğu yerden gülümseyerek kraliçeler gibi tek elini kaldırıp etrafı selamlıyordu.

14

Aziz Michele Vadisi değirmenlerle doldu taşıtı.

Sadece demirciler değil, marangozlar ve dokumacılar da Berto'nun atölyesini ziyaret ettikten sonra değirmenler kurdular ve onları bıçkılara, rendelere ve dokuma tezgâhlarına bağladılar. Her köyün kendine ait bir atlıkarıncası vardı artık, hatta küçük bir değirmeni döndürüp kuşları kaçırsın diye buğday tarlasındaki korkuluklara bağlamayı akıl eden bile çıktı.

Fırıncının biri değirmeni fırının körüğüne bağladı, yaşlı bir papaz kilise çanının haladına bağladı çünkü artık asılmaya gücü yetmiyordu, bir çamaşırcı ise çamaşır

ipine bağladı, böylece ip döndükçe geniş bir çemberin çevresinde dönen çamaşırlar daha hızlı kuruyordu.

Bir sürü çocuk değirmeni vardı: Tüm vadide küçüklü büyüklü, renkli renksiz değirmen çarkları dönüyordu; nehir kıyısındaki hareketlilik, evlerin ve çayırların arasında, hiç bitmeyen neşeli bir ilkbahar gününe benziyordu.

15

Mart ayının son günlerinde, Marassa'dan vadinin hareket halindeki değirmenlerini izleyen Antonio –artık büyümüş ve bir dokumacı olmuştu– kaşlarını çatı, dudaklarını büküp suratını astı.

Kararlı adımlarla köyde bir tur attı. Her kapıyı çalıp şöyle diyordu:

“Gelin, üzerine düşünmemiz gereken bir şey var!”

Az sonra tüm Marassa halkı, yani neredeyse tamamı, evinin önünde toplanmıştı.

“Ne söyleyeceksin, Antonio?” diye sordu biri.

“Düşünmemiz gereken neymiş?” diye sordu bir diğeri.

“Aşağıdaki vadide dönüp duran değirmenler,” dedi Antonio ve sustu.

Marassalılar biraz bekledikten sonra sordular:

“Aşağıdaki vadide dönüp duran değirmenlere ne olmuş?”

“Değirmenler dönüyor çünkü dönmek zorundalar!”

“Buradan değirmenleri izlemek çok hoş!”

“Dokumacılarımız için biz de yaptık ya bir tane!”

“İşte!” dedi Antonio, sessiz olmaları için bir elini havaya kaldırarak. “Biraz düşünün bakalım, dokuma tezgâhlarımızı çalıştıran ve vadideki tüm değirmenleri döndüren su nereden geliyor?”

“Gökyüzünden geliyor! Kar yağdığı zaman!” dedi biri dalga geçerek.

“Evet, ya sonra?” dedi Antonio.

“Karla kaplı yerlerden geliyor, kar eridiğinde,” dedi bir başkası düşündükten sonra.

“Evet, peki ya sonra?” diye ısrar etti Antonio.

“Çayırlardan geliyor,” dedi biri.

“Peki çayırlar kime ait?” diye sordu Antonio.

“Bize,” diye yanıtladı bir başkası.

“İşte,” dedi Antonio kollarını açarak. “Eğer su bizim aramızdan geçiyorsa bizim sayılmaz mı?”

Marassalılar sessizliğe gömülmüştü.

“Olabilir Antonio,” dedi biri az sonra. “Ama ne işimize yarar ki? Hepsini içecek değiliz ya!”

Birileri güldü.

“Durun!” dedi bir başkası. “Eğer su bizimse, aşağıdaki değirmenler bizim suyumuzla dönüyor!”

“Aynen öyle Luigi, aynen öyle,” dedi Antonio başını sallayarak.

“Böyle olduğuna kesinlikle emin misin Antonio?” diye sordu yaşlı bir adam.

“Elbette eminim!” dedi dokumacı. “Söylesene Abramo, vadideki tüm evler bizim ormanlarımızın odunuyla ısındı ne derdin buna?”

“Bize ödeme yapmaları gerekirdi bence!” dedi Luigi.

“Odunla su arasında ne fark var peki?” diye sordu Antonio.

“Antonio haklı!” dedi bir başkası.

“Bize ödeme yapmalarını nasıl sağlayacağız?” diye sordu bir üçüncüsü.

“Bize para vereceklerini sanmıyorum!” dedi dördüncüsü. “Haklısınız, su size ait, ama size bunun için ödeme yapmayacağız çünkü zaten vadiden aşağıya akıyor işte, diyecekler!”

“Oysa... Akmayabilir...” dedi Antonio göz kırparak.

“Nasıl olacak o?” diye sordu biri.

“Dinleyin beni dostlarım,” dedi Antonio sesini alçaltarak, sanki çevrelerinde söylediklerini duymaması gereken biri varmış gibi.

16

Bir haziran sabahı, Pietro değirmeni çalıştırmak için erkenden kalktı. Taze sabah havasını içine çekerek akıntıya paralel uzanan kanala gitti. Çarkı döndürecek suyun içeriye girmesi için bendi kaldıracaktı.

İçinde huzursuz bir hisle duraksadı. Tuhaf bir şey vardı. Bir şeyler olması gerektiği gibi değildi. Bunun ne olduğunu bir türlü anlayamadı. Tehditkâr bir şeydi bu.

Akıntıya biraz yaklaştığında gözleri hayretle açıldı, soluğu kesildi. Suyun seviyesi çok alçaktı: Su yatağında, taşların arasından, neredeyse incecik bir dereninki kadar su akıyordu.

Pietro kötü bir rüyayı ya da sihirli bir görüntüyü savuşturmak istercesine gözlerini yumup tekrar açtı: Akıntı taşların arasından geçen azıcık bir sudan ibaretti.

Kulağına heyecanlı haykırışlar çalındı.

Berto ve köyün diğer sakinleri de aynı şeyin farkına varmışlardı. Kısa sürede olanları şaşkınlıkla izleyen bir grup kadın ve adam toplandı.

“Bugüne kadar buna benzer bir şey hiç olmamıştı,” dedi biri.

“Kar yüzünden suyun cılız aktığı en soğuk günlerde bile olmamıştı!” dedi bir kadın.

“Yukarıda bir şeyler dönüyor,” dedi Pietro bakışlarını düşünceli düşünceli vadinin üst kısımlarına çevirerek.

Başka bir şey söylemesine gerek kalmadı. Toplanıp Marassa’ya doğru yürümeye koyuldular.

“Bakın, Chiangio, Pianazzo ve Frascola’dan da geliyorlar!” dedi Berto, tüm vadiyi görebilecekleri bir noktaya ulaştıklarında.

Tepelerin zirvelerini kızıla boyayan güneşin ilk ışıklarıyla, aşağıdaki köylerden insanlar gruplar halinde telaşla yukarıya tırmanıyorlardı.

Pietro kaşlarını çatı.

Aklına, kim bilir nereden, öyküler anlatan Orlando’yu takip ederek vadiyi tırmanan çocuklar gelmişti. Şu anda çıkmakta olan insanların çoğu bir zamanlar o çocuklardı işte, ama elbette tıpkı Pietro gibi onlar da bu defa aynı neşeyle tırmanmıyorlardı.

17

İnsanlar Marassa Köyü'ne ulaştıklarında kimseyi bulamadılar. Köyün kadınları evlere kapanmıştı, ne kapılarda ne de pencerelerde kimsecikler yoktu.

“Hepsi ne olduğunu görmek için yukarı çıkmış herhalde,” dediler vadi sakinleri ve tırmanmaya devam ettiler.

Neredeyse kurumuş olan akıntı boyunca yürüyorlardı. Arada bir nemli ve kasvetli su yatağına, açığa çıkmış taşlara, su birikintilerine gözleri kayıyor, yüzlerinde acı dolu bir ifade belirliyordu.

Hiç konuşmadan alçak çayırlardan yukarı doğru tırmandılar, ta ki ardında yüksek çayırlar uzanan büyük

imenli tepeye ulaşana kadar.

Tepenin zirvesine çıktıklarında yumruk yemiş gibi kalakaldılar.

Arazi altüst olmuştu: ayırın yerine kocaman, derin bir çukur kazılmıştı, içine akıntının suyu doluyor, önceden var olmayan bir gl oluşturuyordu.

Su deposu görevi gören gln vadi yanına ahşaptan, kocaman bir perde dikilmişti. Perde kalktığı takdirde su yatağına geri dönebilecek ve aşağı doğru akabilecekti.

Yeni gln çevresinde ellerinde küreklerle Marassalılar duruyordu.

Vadi sakinleri sessizce onların yanına indi.

“Neler oluyor burada?” diye sordu Pietro yüksek sesle.

“şu oluyor: ayırlarımızı sulamak için suya ihtiyaımız var,” dedi Antonio aynı tonla.

“Bugüne dek çayırların sulanması için böyle bir gle hiç ihtiyaç duyulmamıştı,” dedi Pietro, Antonio’nun gözlerinin içine bakarak.

“ayırlar sulanıyordu belki ama bizim suyumuz sürekli akmaktan yoruldu ve biraz dinlenmek istedi!” dedi Antonio meydan okurcasına.

“Belki de senin canın biraz eğlenmek istiyordur, Antonio!” dedi Pietro. “Ama bizim öyle bir niyetimiz yok. ‘Bizim suyumuz’ da ne demek? Burada neler olduğunu doğru düzgün anlatır mısın?”

Antonio bacaklarını iki yana açtı ve konuştu:

“Anlatayım: Arazimize bir çukur kazdık ve içine suyumuzu koyduk!”

“Peki ya vadi ne olacak? Köyler? Değirmenler?” dedi Pietro bir adım öne çıkarak.

“Rüzgârdan faydalanın!” diye yanıtladı Antonio. “Sonuçta hava bedava!”

Vadi sakinleri bakiştılar. Neler olduğunu anlamışlardı.

“Ama eğer sudan faydalanmak istiyorsanız para ödememiz gerekiyor,” diyerek sözlerini bitirdi Antonio.

Vadi sakinleri çenelerini ve yumruklarını sıktılar. Eğer aralarından birinin elinde bir kürek ya da tırmık olsaydı belki de karmaşa çıkacaktı.

“Şu gölünüz dolduğu zaman suyun eskisi gibi akmasına izin vermek zorundasınız!” dedi yaşlı bir Chio angio Köyü sakini.

“Gece akmasına izin verebiliriz, ya da birazcık şimdi, birazcık da canımız istediğinde!” dedi Marassalı bir adam dalga geçerek.

“Su size ait değil!” diye haykırdı bir Frascio la sakini. “Su vadideki herkesin!”

Tehditkâr bir sessizlik oldu.

Pianazzo Köyü’nden bir adam yerden bir taş almak üzere eğildi ama Pietro onun omzuna dokundu ve “Saçmalamıyoruz, Giuseppe. Suyun kime ait olup olmadığına Subana yargıcı karar verecek!”

Subana büyük bir kasabaydı, neredeyse bir şehri andırıyordu. Düzlükte yer alıyordu, vadinin çıkışından uzak sayılmazdı. Subana’da bir mahkeme vardı ve o bölgedeki adalet konuları orada çözümleniyordu.

18

Subana'nın yargıcı konuyu incelemek için vadiyi tırmanmaya başladığında Frasca Köyü meydanında bir ara verdi çünkü o gün hava sıcaktı. Ona bir tepside bir bardak şarap getirdiler ama yargıç itiraz etti:

“Yargıcın tepsisinde yalnızca bir bardak temiz su olmalıdır.”

Ona tepside bir bardak su getirdiler, yargıç suyunu içti ve yoluna devam etti.

Yargıç Pianazzo'da da durdu çünkü yokuş yukarı çıkmaya alışkın değildi. Ona bir tepside bir bardak süt getirdiler ama yargıç itiraz etti:

“Yargıcın tepsisinde yalnızca bir bardak temiz su olmalıdır.”

Suyu getirdiler, yargıç içti ve yoluna devam etti.

Chiangio Köyü’ne vardığında yargıç durdu, terden sıırıslıklam olmuştu.

Ona bir tepside bir parça ekmek getirdiler. Ama yargıç itiraz etti:

“Yargıcın tepsisinde yalnızca bir bardak temiz su olmalıdır.”

Getirdikleri suyu içti ve yoluna devam etti.

Aziz Michele Köyü’nde ona bir tepside bir parça peynir getirdikleri zaman da aynı şeyi yaptı.

Son köy olan Marassa’ya vardığında yargıç çok yorgundu ve ter içindeydi. Tüm halk meydana toplanmıştı.

“Görmem gereken çayırlar nerede?” diye sordu yargıç.

“Yukarıda, sayın yargıç,” dedi Antonio işaret ederek.

Yargıcın yüzü gölgelendi.

Kaşları çatıktı, nefesi kesilmiş halde yokuşa bakıyordu.

“Bir vadinin suyunun, vadinin tüm sakinlerine ait olduğunu bildiren bir yasa var...” diye mırıldandı kendi kendine konuşur gibi.

Önüne bir bardak su koydular.

“Bakıyorum da burada yargıcın tepsisinde ne olması gerektiğini biliyorsunuz,” dedi yargıç.

Ona tepsiyi götüreren Antonio alçak sesle konuştu:

“Tepsinin altında ne olması gerektiğini de biliyoruz, sayın yargıç.”

Yargıç elini yavaşça tepsinin altına götürdü, parmak-

ları bir kâğıda sarılıp tepsinin altına yapıştırılmış bir deste kâğıt paraya dokundu, desteyi olduğu yerden aldı ve cebine koydu. Sonra da başını kaldırıp çayırlara bakmaya koyuldu.

Resmi hukuk dilinde, “Bu konuyla ilgili birçok farklı yargı mevcut,” dedi, kendi kendine konuşurmuş gibi.

Sonra başka bir şey söylemeden ayağa kalktı ve vadi- den inmeye koyuldu.

Aziz Michele Köyü’ne varmadan önce yoldan ayrıldı ve orman boyunca uzanan köyün sınırından yürüdü. Aynısını Chiangio, Pianazzo ve Frascola köylerinden geçmeden önce de yaptı.

Dört köyün sakinleri de yargıcın geçişini görmediler; ama hepsi de iki hafta sonra Subana yargıcının yerli halkın kullandığı çan kulesinin kapısına iliştirilmiş kararını okudular:

Subana Yargıcı

Aziz Michele Vadisi halkı talebiyle açılmış

“Su Kaynaklarından İstifade” davasına dair aşağıdaki hüküm vermiştir.

Subana’nın Yüksek Mahkemesi 1319 numaralı kanunun, üçüncü, sekizinci ve on sekizinci maddelerinin 617/4 numaraları değişikliği uyarınca ve 802 numaralı yasanın 20. bölümüne uyumlu olarak, vadi halkının su kaynaklarını kullanımı konusunda bir karara varmıştır. Bu karara göre, söz konusu su Marassa Köyü’nün mülkiyetinde olan araziden geçtiğinden Aziz Michele, Chiangio, Pianazzo ve Frascola köylerinin

suyun kullanımı için düzenli olarak ödeme yapması gerekmektedir. Yapmadıkları ve suyu kullanmaya devam ettikleri takdirde haklarında cezai yaptırım uygulanacaktır.

Yazıdaki tüm karmaşık hukuki kelimeleri çözdükten sonra üstünde konuşup tartışılar, sonunda dört köyün insanları da kararın ne anlama geldiğini anladı: Marassa davayı kazanmış, diğer herkes kaybetmişti.

19

Değirmenler dönmeye devam etti ama hiçbir şey eskisi gibi değildi.

Marassa Köyü'nün aşağısında kalan köylerin halkı yargıcın kararında emrettiği gibi suyu kullanmak için belli bir miktar para ödüyordu artık. Bununla birlikte değirmenler de sürekli dönmüyor, günün sadece birkaç saatinde işliyordu; çünkü Marassalılar suyun kullanılmasına sadece belli miktarlarda ve belli saatlerde izin veriyorlardı. İzin verdikleri zaman dışında su öyle güçsüz akıyordu ki çocukların oyuncak değirmenlerini bile döndürmeye yetmiyordu.

Atlıkarıncalar da artık dönmüyordu çünkü su artık paralı olduğundan sadece iş için kullanılıyordu. Korkuluklar ya da başka şeyler için de çarklar dönmüyordu. Çocuklar atlıkarıncayı elleriyle itiyorlar ama eskisi kadar eğlenemiyorlardı. Papazlar kilise çanlarını tek başlarına çalıyorlardı ve çanların sesi artık daha az çıkıyordu.

Bazıları da tasarruf etmek için değirmeni gece çalıştırıyordu, çünkü gece su daha ucuzdu ve daha bol akıyordu, sonuçta yukarıdakilerin de el koydukları suyu boşaltmaları gerekiyordu. Ama geceleri çalışıp gündüzleri uyumak zordu. Karanlıkta çalışmanın rahatsızlığı ve aydınlatma giderleri bir yana, gece çalışanların ruh hali giderek kötüleşiyor, evlerin huzuru kaçıyor.

İkinci zamanı geldiğinde ve yukarıda Marassahılar suyu kapattıklarında vadide hüznü bir manzara belirliyordu: Akıntı yavaş yavaş yok oluyor, tepeden itibaren değirmenlerin işleyişi birer birer duruyordu. Bolca akan su giderek azalarak Frascola'dan geçip Çiy Köprüsü'ne doğru akarken, aşağıdaki çarklar da artık dönmeyi bırakıyor, vadi felce uğramış gibi hareketsiz kalıyor ve üzgün bir çehreye bürünüyor.

Akan suyun şırıltısı olmayınca ortalığı mezarlık sessizliği kaplıyordu.

20

O sene Aziz Michele Bayramı her zamanki kadar güzel geçmedi. Marassalılar bayramı kendi kendilerine kutlamaya karar vermiş, o yüzden köye inmemişlerdi. Öte yandan diğer köylerden de birçok kişi kutlamaya katılmamıştı. Bayramın hem neşesi kaçmıştı hem de su masrafı yüzünden yoksullaşmış aileler kutlama için bir iş gününü kaybetmeyi göze alamamışlardı.

Böylece kutlama daha az kişi, daha az müzik, daha az oyun, daha az şekerleme, daha az eğlence ve daha az kahkahayla geçti. Çanların sesi daha az coşkuluydu.

Lucia'nın çocuklara anlattığı hikâyeler bile daha az mutluluk vericiydi.

Su kıtlığı başladığından beri Pietro'nun kız kardeşi üzgündü.

“Neyin var Lucia?” diye soruyordu Giulia.

“Tıpkı bu vadi gibiyim Giulia,” diyordu genç kadın. “Damarlarımdan az kan akıyor...”

İki yıldan beri dul olan Aziz Michele marangozu Lucia'ya evlenme teklif etmişti. Adı Corrado'ydu, tatlı ve sakin bir adamdı; Lucia'nın hoşuna gidiyordu. Öksüz kalmış kızları Martina ve Livia'yı da çok seviyordu.

Ama yaşadıkları günlerin hüznü ve damarlarında aktığını hissettiği “az kan” Lucia'nın bu teklifi reddetmesine ya da en azından ertelemesine sebep oldu.

“Pek neşeli bir eş olamayacağım, Corrado,” demiş ve düşünmek için zaman istemişti. Zaman geçiyordu ama Lucia'nın kederi bir türlü dinmiyordu.

“Baba, yarın Orlando Dede'ye gidelim mi?” diye sordu Giulia bayramın ardından.

“Elbette Giulia,” diye yanıtladı Pietro. “Neden gitmeyelim ki?”

Değirmencinin kızı çobanı “dede” diye çağırıyordu çünkü baba tarafından dedesini hiç tanımamıştı, Orlando ona babasının babasıymış gibi geliyordu.

Ertesi gün, su akmasına rağmen Pietro değirmeni kapattı ve kızı sırtına attığı bir sepetin içine koyup vadinin tepelerine doğru yola çıktı.

“Yarını da yukarıda geçiririz,” demişti Anna'ya. “Or-

lando'ya peynir işinde yardım edeceğim. Kolları eskisi gibi güçlü değil."

Kız yaptıkları yolculuktan dolayı mutluydu ve karşılaştıkları herkesi selamlıyordu.

"İyi günler, iyi günler size, ben Prenses Giulia!"

Bazıları ona tek bir kelimeyle yanıt veriyor, bazıları başını sallıyor, bazılarıysa hiçbir şey söylemiyordu.

Tıpkı Lucia'nın kalbi gibi, Aziz Michele vadisinde de o eski neşe kalmamıştı.

Marassa'ya vardıklarında Pietro köye girmek yerine akıntının kıyısından ilerlemeyi tercih etti.

"Neden meydandan geçmiyoruz baba?" diye sordu Giulia, babasının sırtındaki havalı yerinden insanları selamlamak istiyordu.

"Dünyadaki her yüz güzel değil," diye yanıtladı Pietro başını eğerek, "Ve selam verilmeyi bile hak etmeyenler var."

Otluk alanı geçtiler, büyük çayırlar boyunca su dolu dev çukurun çevresinden dolandılar, ta ki Buzağı Geçidi'ne kadar. Akıntının kıyısından ilerlemeye devam edip Orlando'nun kulübesinin yakınlarında olan kayaların altındaki küçük çayırlara ulaştılar.

"Hadi artık ineyim baba!" diye haykırdı Giulia.

Babası onu sırtından indirir indirmez kız fırladı ve çayırdan yukarıya doğru koşmaya başladı. Yaşlı çoban geldiklerini görmüştü, o da kollarını açmış küçük kıza doğru ilerliyordu.

"Dedeciğim, biliyor musun, yarın da burada kalacağız!" diye haykırdı Giulia ona sarılırken.

İki adamın selamlaşmalarının ardından küçük kız, “Orlando Dede, gece olunca uyumadan önce bana hikâyelerinden birini anlatır mısın?” diye sordu.

“Elbette Giulia, hangisini istersin?” dedi çoban.

“Hani şu kız çocuğu ile Kedi Toraman’ın haydutu mağaraya taşla hapsettikleri öyküyü.”

“Anlatırım tabii Giulia.”

“Sen de dinleyecek misin baba?” diye sordu Giulia.

“Elbette,” diye yanıtladı babası. “Orlando’nun hikâyelerinin hiçbirini kaçırmam ben.”

Öğleden sonra, Orlando ile Pietro peynir yaparlarken Giulia da özgürce çayırda gezindi, temiz havayı derin derin içine çekti, buradaki hava Aziz Michele Köyü’ndenkinden çok daha temizdi.

Burnunu havaya diktiğinde burnuna buz kokusu geliyordu sanki.

Kartalların kayalıklı zirvelerin tepesinde uçuşunu, çimenlerin arasındaki minnacık çiçekleri, havada dönüp duran yusufçukları izledi.

Koyunların otlayışını izledi. Küçük kız onlara doğru yaklaştığında neredeyse hepsi uzaklaşıyordu, aralarından sadece biri burnunun okşanmasına izin veriyordu.

Ertesi gün yola koyulmadan önce Giulia koyunu okşamaya gitti.

“Aralarında en akıllısı bu,” dedi Orlando gülümseyerek. “Senden hiç korkmaması gerektiğini anladı.”

“Adı ne?” diye sordu Giulia.

“Ona bir isim koymadım,” diye yanıtladı yaşlı adam.

“Ben güzel bir isim düşünürüm, gelecek sefer geldi-
ğimde ona bir isim vereceğim!” dedi kız.

Sonra babasına doğru yürüdü. Yürüyerek dönecekti
çünkü babasının sırtındaki sepet yarısına kadar peynirle
doluydu.

21

Suyun fiyatı da tıpkı nehrin seviyesi gibi bir türlü sabit kalmıyordu. Alçalıp yükseldikçe fiyatı artıyordu.

İki-üç ayda bir Marassalılar öteki köylerden daha çok para talep ediyorlardı; bunun için bazen gerekçeler sunuyor, bazense buna gerek bile görmüyorlardı. Akıntının kenarında yeni bir değirmen görmeleri, suyun fiyatını herkes için artırmalarına yetiyordu.

Aziz Michele, Chiangio, Pianazzo ve Frascola sakinleri sorunlarını tartışmak için üç ayda bir toplanıyorlardı: öyle ya da böyle tüm sorunlar dönüp dolaşıp suya geliyordu.

“Marassa’daki su deposuyla ilgili söyleyeceklerim var,” dedi Filippo bir gün, gençliğinde duvarcılık yapmış yaşlı bir Chiangio sakiniydi.

“Neymiş?” diye sordular.

“O yapay gölün tehlikeli olduğunu düşünüyorum. Çok büyük bir alanı kazdılar ve uçuruma fazla yaklaştılar. Bir sabah yukarıya tırmandım, araziye izledim ve biraz araştırma yaptım,” diye sözlerine devam etti Filippo. “Vadi tarafında deponun duvarı olması gerektiği kadar kalın değil, akıntının suyu içeri girdiğinde geniş bir alanda dolaşıyor ve dolaşırken zemini daha da derine kazıyor. Ayrıca duvarlar kayadan değil, topraktan. Dolayısıyla su aşağıya sızıp araziye daha da zayıflatıyor.”

“Yani çökebileceğini mi söylüyorsun?” diye sordu biri.

“Evet, bu mümkün.”

“Ama o zaman Marassa sular altında kalır!” dedi başka biri. Sesi neredeyse neşeli çıkmıştı.

“Hayır,” dedi Pietro düşünceli bir tavırla. O ana kadar konuşulanları kaşlarını çatarak dinlemişti. “Ben de bakmak için yukarıya tırmandım. Çukuru öyle bir yapmışlar ki zemin çökerse su, köyün uzağından, vadinin diğer tarafından geçecek.”

“O zaman çökeceği akıllarına gelmiş yani!” dedi biri.

“Ama su diğer taraftan geçecekse o zaman Aziz Michele ya da Chiangio’nun oralardan geçecek demektir!” dedi başka biri.

“Pianazzo ve Frascola’nın da yakınından!”

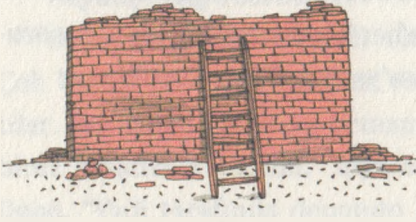
“Eğer zemin çökerse hepimiz yok olup gideriz!”

Sesler birbirine karışmaya başladı. Herkes birden çok huzursuz olmuş ve korkmuştu.

Pietro bir elini kaldırıncı hepsi sustu.

“Yukarıya çıkalım ve bu sorunu konuşalım,” dedi.

Ertesi gün, Filippo ve her köyü temsilen bir kişi, sorunu ele almak için Marassa'ya doğru yola koyuldular.

22

Sorun tartışıldı.

“Su deposunun duvarını sağlamlaştırabiliriz,” dedi Marassalılar.

“Subana’dan işçiler çağırırız ve her şeyi güvenli hale getiririz. Elbette masraflı olacaktır. Suyun fiyatı artacaktır.”

“Su deposunu o şekilde inşa eden sizsiniz ama!” diye itiraz etti aşağı köydekiler.

“Ama onarım yapılmasını isteyen de sizsiniz,” diye karşılık verdi Marassalılar. “Bize kalırsa bu şekilde kalabilir.”

“Onu yanlış bir şekilde inşa ettiniz ve riskli durumda olan biziz!” dedi diğerleri.

“Risk sadece risktir ama eğer yapacak olursak, onarım kesinlikle harcama gerektirir!” dedi Marassalılar.

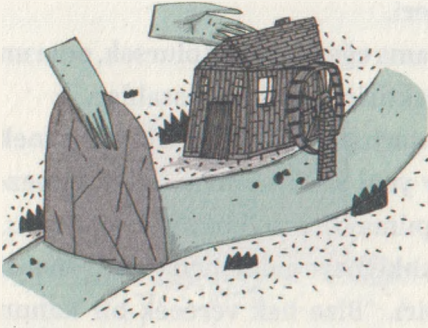
Sorun enine boyuna tartışıldı ve köylüler kabul etmek zorunda kaldılar: Eğer yeni su fiyatlarını kabul etmezlerse depoda tadilat yapılmayacak, olduğu gibi kalacaktı.

Aşağıya inerken “Mahkemeye gidebiliriz!” diye önerdi Pianazzo Köyü’nden biri. “Bize hak verecek bir kanun vardır elbet!”

“Geçen sefer ne olduğunu unuttun galiba?” dedi Pietro başını iki yana sallayarak.

Birkaç hafta sonra Subana’dan yirmi işçi vadiyi yavaş yavaş tırmandılar, yanlarında kocaman katırların çektiği, içi malzeme yüklü dört araba vardı.

Köylüler sessizce işçilerin geçişini izlediler. İşçilerin attığı her adımın, katırların her nalının, tekerlerin her dönüşünün onlara yeni masraflara mal olacağını biliyorlardı.

23

Giulia da küçük değirmeninin biraz üstünde kendi su deposunu kurmuştu. Nehrin suyu aktığı zamanlar elinde kovayla su kenarına gidip geliyor ve küçük deposunun içini sabırla dolduruyordu.

Annesi ve babasına bir açıklama yapmış, “Böylece su olmadığında bile değirmenim çalışmaya devam edecek!” demişti.

Nehre gidip gelirken yaptığı bir numara vardı: Kovasını kemerine bağlıyor, üstüne de annesinin büyük önlüğünü giyiyordu.

“Böylece Marassa’dan kimse nehirden su aldığımı gör-

meyecek ve suyun fiyatını yükseltmeyecek!” diye açıklamıştı annesiyle babasına.

Pietro ve Anna başlarını sallamışlardı, gülümsemiyorlardı çünkü üzgündüler.

Giulia su deposunu yaparken halasından yardım almıştı, birlikte nehir kenarına gitmişlerdi ve kare şeklinde bir taş bulmuşlardı.

Halasını daldığı hüzünden kurtarmak için çağırmış, “Hadi, uygun bir taş bulalım!” diye seslenmişti. “Senin gözün doğru şeyleri seçmede iyidir!”

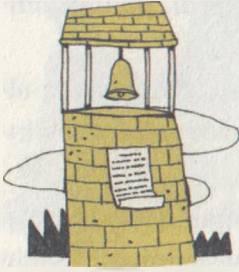
Nehrin yarı kuru yarı ıslak yatağında bir saatten fazla oraya buraya bakınmışlardı. Nihayet Lucia aradıkları taşı bulmuştu ve birlikte onu küçük su deposunun kanalına yerleştirmişlerdi. Halası Giulia’yla birlikte bu işle uğraşırken eski neşesi biraz yerine gelmişti.

“Bu taş haydutların işini bozacak,” dedi Lucia, ellerini önlüğe silip temizleyerek.

“Tıpkı Kedi Toraman’ın yaptığı gibi!” diye haykırdı Giulia. Sonra, yaptıkları işi babasına gösterirken “Bu taş bana Toraman’ın hikâyesini hatırlattı,” dedi Giulia. “Haydutların işini nasıl bozduğunu hatırladım!”

Nehir kurduğunda küçük kız taşı kaldırıyor, su minik göletten çıkıp değirmenin çarkını döndürüyordu.

Çark dönerken Giulia bazen başını kaldırıp Marassa yönüne bakıyor ve elini burnuna götürüp nanik yapıyordu.

24

SUBANA YARGICININ KARARI

Vadide işler gitgide kötüleşiyordu. Marassa'daki su deposunun tadilatı sürekli masraf çıkarıyor, suyun fiyatı arttıkça artıyordu.

Masraflara dayanamayan biri sonunda su gücünü kullanmaktan vazgeçti ve değirmenini kapadı. Diğerleri de vazgeçmiş gibi yaptılar ama su aktığında gizlice kullanmaktan geri kalmıyorlardı. Ama bu durum düzenli olarak ödemesini yapanların hiç hoşuna gitmiyordu; vadide

tatsızlık, tehditler, tartışmalar başlamıştı.

Subana'nın yargıcı, ki kendisi deponun tadilat işlerini yapan şirketin sahibinin kayınbiraderiydi, köylerin çanına bir bildiri astırdıktan sonra işler daha da karıştı:

Aziz Michele Vadisi nehrinin güvenliğine dair Subana Yargıcı'nın Kararı

Subana Yargıcı, 348 nolu kanun, 47, 50 ve 71 nolu paragraflar ve bu kanun ile değişikliklerindeki hükümler gereğince, yetkili şahıslar tarafından karar verilmiştir ki Aziz Michele Vadisi'ndeki söz konusu suyun akışı, engellenme ve onaylanmamış bağlantılara yönlendirilme tehlikelerinden koruma amacıyla güvence altına alınacak ve su deposunun yapısı sağlamlaştırılacaktır. Bu karar gereğince, bir ay içinde gerçekleştirilecek çalışmaların masrafları köy halkından tahsil edilecektir.

Rahipler yeni mesajı anlaşılabilir bir dile çevirdiler ve Aziz Michele, Chiangio, Pianazzo ve Frascola sakinleri yeni masrafların yolda olduğunu anladılar.

25

Pietro ve ailesinin hayatı da eskisi gibi değildi. Onların değirmeni işlemek için vadide suya en çok ihtiyaç duyan değirmendi, dolayısıyla su fiyatlarındaki artış en çok onları etkilemişti.

Pietro uzun süre direndikten sonra öğütme ücretini artırmak zorunda kalmış, bu yüzden çevresinden tepki toplamıştı. Bazı köylüler öğütme masrafını azaltmak için hasatlarını değiştirmişlerdi, bazıları da unu kendi başlarına yapabilmek için kendi değirmenlerini kurmaya çalışmışlardı.

Unun ve ekmeğin kalitesi ve lezzeti giderek düşüyordu.

Herkesin damağında ekmeğin kötü tadına ek olarak yorgunluğun, huzursuzluğun ve yoksulluğun tadı vardı.

Vadideki bayramlar azalarak yok olmuştu. Artık kimse şölen yapmak, çalgı çalmak, şarkı söylemek ve dans etmek için Aziz Michele'de toplanmıyordu.

Çocuklar oyun oynamak için nehir kıyısında buluşmuyorlardı. Nehir genellikle kuruydu, akmaya başladığı anlardaysa orada bulunmak tehlikeli oluyordu. Artık buluşma ve sohbet etme noktası olmaktan çıkmıştı.

Lucia'nın hüznü hiç dinmiyor, giderek artıyordu. Topallayışını o güne dek kimse üzücü bir şey olarak görmemişti, aksine tasasız ve cömert birine has, neşeli, tuhaf bir dans gibiydi. Ama şimdi adımları huzursuz ve ağırdı, görenlere biraz acı veriyordu.

Corrado marangozhanenin kapısından bakıp da Lucia'nın geçtiğini gördüğünde, boğazına bir düğüm takılıyordu.

26

Günün birinde Pietro, Orlando'yu arayıp bulmaya karar verdi. Eski dostuyla konuşmaya, yüce dağın sessizliğine ihtiyacı vardı.

“Ben de geleyim mi baba?” diye sordu Giulia.

“Üzgünüm ama bu defa olmaz, Giulia,” diye yanıt verdi Pietro. “Gün içinde gidip döneceğim. Senin için fazla yorucu olur.”

“Önemli değil baba,” dedi kız, uzun yıllar önce, ağabeyinin sırtında gitmeyi reddettiği zamanki ses tonuyla. “Burada kalıp değirmenimle oynayacağım. Biliyor musun, bu gece Toraman Kedi bana taşını hediye ettiği için

çok mutlu olduğunu söyledi.”

Pietro vadiyi sessizce tırmanmaya koyuldu. Her zaman yaptığı gibi, Marassa Köyü’nün evleri arasından geçmekten sakındı, büyük su deposunun çevresinden dolaşarak, nehir kıyısından ilerlemeyi tercih etti.

Hızlı adımlarla, sırtı biraz eğik, başı önünde yürüyordu. Düşünceleri geçmişle bugün arasında gidip geliyordu. Kızının, karısının, kız kardeşinin, dostlarının yüzleri, nehrin akışı, dönen, yavaşlayan ve duran değirmen çarkları bir bir gözlerinin önünden geçiyordu.

Buzağı Geçidi’ne ulaştığında başını kaldırdı, yol burada daraldığı için dikkatli olması gerekiyordu.

Yol kapanmış gibi birdenbire durdu.

Karşısındaki dar geçitte şelalenin buharından buğulanmış, dev bir kaya parçası duruyordu. Bu kaya Giulia’nın ona kurnaz Toraman’ın verdiğini söylediği ve küçük su deposuna yerleştirdiği taşın neredeyse aynısıydı.

O oyuncak gibi taşa öylesine benziyordu ki... Tek farkla, onun yüz kat daha büyüğüdü.

Pietro durdu. Kaşları çatılmıştı.

Sakalını sıvazlamak için elini kaldırdı.

Zihninde görüntüyle fikir arası bir şey oluşmuştu, onu anlamaya ve görmeye çalışıyordu. Aynı sırada, şelalenin şırıltısının arasında Giulia’nın sesinin çınladığını duyuyordu:

“Biliyor musun baba, bu gece Toraman Kedi bana taşını hediye ettiği için çok mutlu olduğunu söyledi. Bu taş haydutların işini bozacak!”

27

Pietro ve Orlando uzun uzun konuştular. Bu konuşma öncekilerden daha uzun ve hareketliydi. Normalde ellerindeki işi bırakmadan konuşurlardı, ama bu defa peynir yapmayı bırakıp sadece konuştular.

Dönüş yolunda, Orlando Buzağı Geçidi'ne kadar arkadaşına eşlik etti.

"Adı neden böyle biliyor musun?" diye sordu, şelalenin sesi kendi seslerini bastırmadan hemen önce.

"Hayır, bilmiyorum," diye yanıtladı Pietro.

"Derler ki, bir gün burada iki buzağı karşılaşmış. Biri aşağıya iniyormuş, diğeri yukarıya tırmanıyormuş," diye

anlatmaya koyuldu çoban. “İkisi de aynı anda geçmek için itişmeye başlayınca dağla kaya arasında sıkışmışlar ve bir daha hareket edemeyip orada can vermişler.”

“Bunu Giulia’ya anlatacağım,” dedi Pietro. “Eminim bununla ilgili bir resim yapacaktır. Resim yapmaya bayılıyor.”

Artık geçide ulaşmışlardı, birbirlerini duymak için bağırarak zorundaydılar. Ama konuşmak yerine öylece durdular. Elleriyle etrafı işaret ediyor, sonra aşağıya bakarak başlarını sallıyorlardı. Sanki önceden konuşmuş ya da ne söyleyeceklerini zaten biliyormuş gibiydiler.

Nihayet el sıkıştılar, birbirlerinin gözlerinin içine baktılar ve ayrıldılar.

Yaşlı çoban ağır ve emin adımlarla yukarı çıkmaya, Pietro da bacaklarında tuhaf bir enerjiyle Marassa çayırlarına inmeye koyuldu. Aziz Michele’ye varınca doğrudan evine gitti ama orada sadece birkaç dakika durdu. Küçük kasayı açtı, içinden bir şey aldı, sonra dışarı çıkıp aceleyle çan kulesine gitti. Kasadan aldığı anahtarla kulenin kapısını açtı, ilk kata çıkan çok dik üç basamağı tırmandı, kulenin vadinin alçak kısmına bakan penceresine çıktı ve pervazın altındaki duvara gömülü iki çiviye kare şeklinde kırmızı bir kumaş astı.

Aziz Michele vadisinde eskiden beri uygulanan bir adet vardı: Bir köyün sakinleri diğer köylerin sakinleriyle acilen iletişim kurmak isterse çan kulesinden kırmızı bir kumaş sallandırır.

Chiangioulular kumaşı görür görmez kendi çan kulelerinin Pianazzo’ya bakan yanından kırmızı bir kumaş

sallandırdılar. Hemen ardından Pianazzo'nun çan kulesinden Frascola'ya doğru bir kumaş asıldı.

İki saat sonra, güneş alçalmaya başladığında, vadi gölgelerle dolup ormanların yeşili karardığında, ikisi köylü sekiz adam Pietro'nun değirmeninde buluşmuştu.

Değirmenin kapısının altından içeri giren soğuk rüzgâr üç mumu titretiyordu.

Değirmenin çevresinde başka kimse yoktu, adamlar bir sırrı paylaşıyormuş gibi sessizce konuşuyorlardı.

28

Vadide tuhaf şeyler olmaya başladı. Tuhaf hareketler, tuhaf gezintiler...

Gündüz değil, gece yapılan gezintiler.

Ay ışığının olmadığı gecelerde ortada birtakım karartılar belirliyordu. Zaten karanlık olmasına rağmen bu karartılar daha da koyuydu, tepeden tırnağa siyahlara bürünmüşlerdi.

Altışarlı-yedişerli gruplar sessizce ve görünmemeye çalışarak geçiyorlardı, Pietro'nun çayırları tırmanırken kullandığı yoldan daha da uzaktaki bir yolu izleyerek Marassa'nın etrafından dolaşıyorlardı. Bu yol yıllar önce

terk edilmişti, ormanda, köyün tepelerindeydi. Irmağın öte yakasında, gürültüler ve kokulardan uzak, vadinin öteki tarafında yer alıyordu.

Aylardır gündüzleri su deposunun duvarlarını sağlamlaştırmakla uğraşan ve şimdi uyumakta olan işçilerin barakasının uzağından geçiyorlardı.

Köpekler bile onları duymuyor, kokularını almıyordu.

Hava karardığında çıkıyor, gün ağarmadan iniyorlardı. Ayaklarını nereye basacaklarına dikkat ederek sessizce ilerliyorlardı. Bu gezintilerden önce, biri yarım ayın olduğu bir gece, yola iki çuval nehir çakılı serpmiştir. Çakıllar öylesine beyazdı ki sanki yıldızların ışığını yansıtıyor, gizli bir pistte yürüyenlere rehberlik ediyordu.

Gece olur olmaz birlikte tırmanmaya koyuluyor, şafak sökmeden daha ağır ve yorgun adımlarla iniyorlardı.

Yorgun olmalarına rağmen ağızlarındaki peynirin ve sütün ak tadını gülümseyerek çıkarıyorlardı.

29

Bundan bir milyon yıl önce, dağlar sonsuz bir yavaşlıkla doğrulup yükselirken kar suları denize dönmek için kendilerine bir yol çizmeye başlamıştı. O zamanlar ne azizler ne de isimler var olduğundan, Aziz Michele adını taşımayan yüksek vadinin tepelerindeki su bir seçim yapmıştı.

Dik kayalıkların aşağısında, arazinin fazla dik olmadığı, suyun akıntıya dönüştüğü bir noktada toprak da farklı yönlere giden iki kola ayrılmıştı.

Yüzyıllar boyunca su iki koldan da akmıştı ama sol kolun kayaları daha az sert olduğundan su yatağı giderek

derinleşmiş ve suyun büyük bir kısmı da yavaş yavaş o koldan akmaya başlamıştı. Sadece kar tamamen eridiğinde ya da yaz yağmurlarının şiddetiyle sağ koldan da biraz su akmış ve su yatağını az da olsa derinleştirmişti; ama diğer koldan aktığından çok daha yavaş bir biçimde.

Alçaklarda bir noktada, akıntının iki kolu birbirine iyice yaklaşıyor, sonra yeniden uzaklaşıyordu. İşte burası isimlerin ve efsanelerin zamanı geldiğinde Buzağı Geçidi adını alan yerd. Burada su üç metrelik gürültülü bir sıçrayışla Marassa çayırlarına iniyordu. Neredeyse kuru olan diğer yolsa, çayırlardan uzaklaşarak bir kayanın biraz uzağından dolanıyor, oradan vadiye ulaşıp Aziz Michele Köyü'nün az üstündeki akıntıyla birleşiyordu.

Buzağı Geçidi'nde iki kolu birbirinden ayıran dev bir kaya bulunuyordu: Toraman'ın taşına olan benzerliğiyle Pietro'yu şaşırtan işte bu kayaydı.

30

Yıldızlarla dolu ama ayın görünmediği sakin bir hazi-
ran gecesi, vadide küçük bir gümbürtü koptu. Kimse
duymadı, hatta uykusundan uyanan bile olmadı. Sadece
Marassa sakinlerinden, romatizma yüzünden uyuya-
mayan yaşlı bir köpek, başını kaldırıp iki kere havladı.
Böylece yaşlı ve bitkin olmasına rağmen, o ses her neye
ya da kime aitse, onu köyü koruduğundan haberdar et-
miş oldu.

Sonra gece sessizliğe gömüldü.

Marassa bu defa her zamankinden de sessizdi.

On dakika sonra sadece uykusuz köpek değil, köyün

beş köpeği de, sessizliğin ortasında, kulaklarını diktiler, başlarını kaldırdılar, havayı kokladılar ve kesik kesik havlamaya başladılar.

Marassa'nın birçok sakini uyanıp sessizce çevreyi dinlemeye koyuldu. Köpeklerin neden havladıklarını anlamamışlardı, tuhaf bir şey olduğunun farkında değildiler.

"Nesi var bunların?" diye soruyorlardı kendi kendilerine, hışırdayan saman döşeklerinin üstünde dönerken. Neden korkmuş olabilirdi bu köpekler?

Köpekler havlamaya devam ediyordu, bazen derin derin uluyor, bazen de ısığa benzer sesler çıkarıyorlardı.

Antonio kaşlarını çatarak, "Karlı tepelerden kurt inmiş olmasın? Yıllar sonra hem de... Eğer öyleyse tehlike öncelikle yaşlı çobanın yüksek çayırlardaki koyunları için geçerli. Bizim koyunları güvenceye almak için yeterince zamanımız var," diye düşündü ve tekrar uykuya daldı.

Ancak sabah olduğunda, henüz güneş yükselmeden, Marassa köylüleri neler olduğunu öğrenebildi.

Kadının biri erkenden tavşanlara ot toplamak için su deposunun yanına tırmanınca sessizliği ve su yüzeyindeki olağandışı sakinliği fark etmişti.

Şaşkın ve biraz da korkmuş bir halde suyun yeni göle aktığı noktaya yürüdü.

Akıntının yerinde yeller esiyordu. Kadın, ağzı şaşkınlıktan bir karışık açık, nemli ve boş akarsu yatağına baka kaldı. Sadece incecik bir su akıyordu, o da çayırlardaki çiyler sayesinde.

Kadın elindeki otları bıraktı ve haykırarak köye doğru koşmaya koyuldu.

Barakadaki işçiler uyandı ve saçları başları darma-
dağınık, üstleri yarı giyinik, kalpleri korkuyla çarparak
neler olup bittiğini görmek için dışarıya çıktı.

31

Buzağı Geçidi'ndeki dev kaya önceden şelalenin döküldüğü çukura devrilmiş, içini tamamen kaplamıştı.

Dev sete çarpan akıntı sağa doğru yönlenmiş, birkaç kayanın arasından geçip çayırırlardan uzaklaşarak ikinci koldan yoluna devam etmeyi seçmişti.

Yeni yolu izleyen su biraz zorlanmıyor değildi ama devrilmiş kaya kesinlikle aşılmaz bir engeldi. Akıntı çok geçmeden yolundaki ufak tefek kayaları itip aşağıya yuvarlayacak, kendine daha geniş bir yol açacaktı.

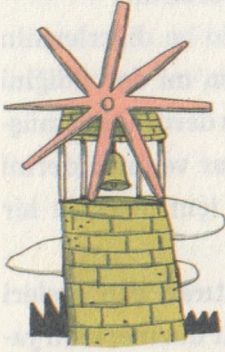
Marassa sakinleri yüzleri bembeyaz, dilleri tutulmuş, ağızları açık halde, her geçen dakika daha çok genişleyen

ve yeni yolundan vadiye inen suyu izliyorlardı.

Dudaklarını ısırmakta olan Antonio ve diğerlerinin kayanın kendiliğinden mi yoksa kasten mi devrildiğini düşünecek zamanları yoktu: Köylerinin derdine düşmüşlerdi çoktan. Artık sudan mahrumdular ve daha derini kazmaları gerekecekti, suya ulaşmak için masraflı bir kanala ihtiyaçları olacaktı.

Ardından, suyun gürültüsünü bastıran çan sesleri duyulmaya başladı. Bir sürü çan sesi, bir düzine; kimi yakın kimi uzaktan gelen Aziz Michele'nin, Chiangio'nun, Pianazzo'nun ve Frascola'nın tüm çanları... Çınlayan, tok, hafif, derin, birbirinden farklı seslerde ve tonlarda çanlar çalıyordu.

Yirmi yıl önce, savaşın bitişini kutlamak için vadinin tüm çanları saat başı çalmıştı. O zamankinden bile daha yüksek sesle ve neşeyle çalıyordu çanlar bu sefer.

32

Bir aydan kısa süre içinde, Aziz Michele Vadisi değirmenlerle doldu taştı.

Akıntı boyunca su, yeni yatağına rağmen, doğal olmayan bir yoldan kesintiye uğratılmadığından olsa gerek, öncekinden daha bir coşkulu akar gibiydi. Büyük, küçük, hafif, ağır, siyah, renkli çarklar yeniden dönmeye başlamış, işler canlanmış, büyüklerle küçüklerin oyunlarına hareket gelmişti.

Giulia'nın artık küçük deposuna ihtiyacı yoktu. Açtığı çukurun yerini toprakla doldurmuş, Toraman'ın taşını kaldırmış ve üstüne sivri bir taşla herkesin çok beğendi-

ği bir resim çizmişti. Resminde değirmeni, değirmenin yanında kendini, Pietro'yu, kocaman karnıyla Anna'yı -çünkü doğurmak üzereydi-, halası Lucia'yı, kendi kızlarıymış gibi Corrado'nun iki kızını ellerinden tutarken resmetmişti. Hatta en küçük olan Livia'nın elini öyle sıkı tutuyordu ki kız oyuncak bebekmişçesine yerden havalandırılmış gibiydi.

Resim evde kalmadı.

Bir gün Giulia ve babası taşı Orlando'ya götürmek üzere yola çıktılar. Pietro taşı sepetinde taşıyordu. Giulia artık büyümüştü ve tek başına vadiyi tırmanabiliyordu.

Çoban hediyeye çok sevindi. Onu alıp kulübesinin yanındaki taş bir çıkıntının üstüne yerleştirdi. En güçlü rüzgâr bile onu yerinden kıpırdatamazdı. Her sabah ve her akşam, gün doğduğunda ve battığında, ona bakıp gülümsüyordu.

Marassa sakinleri durgun suyun tamamını tükettikten, Subanalı işçilere boşuna para ödeyip ardından kanal için yeniden para ödedikten sonra, Giulia'nın yaptığı gibi su depolarının içini doldurup kapattılar. Çayırıları yeniden yeşertmek için bir yıl uğraştılar ama toprak uzun bir süre boyunca nemli kaldı.

Aziz Michele'de artık sadece değirmenler dönmüyordu. Pietro, tüm sakinlerin onayıyla, çan kulesinin tepesine tahtadan ve renkli kumaşlardan kocaman bir rüzgârgülü yerleştirmişti. Rüzgârgülünün her kolu iki metre uzunluğundaydı.

Rüzgâr olduğunda rüzgârgülü kendiliğinden dönmüyordu. Rüzgâr yokken de halatlı ve makaralı bir sistemle

akıntıdaki bir çarka bağlanmış olduğundan daima dönmeye devam ediyor, hatıraların ve güzelliğin hareketli bir simgesi olarak gece gündüz, yaz kış, vadinin her köşesinden görülebiliyordu.

